

Koniński

KURIER OŚWIATOWY

Centrum
Doskonalenia
Nauczycieli
w Koninie

Placówka akredytowana

2015

Nr 4 (110)

Rok XXIII

ISSN 2081-1527

K W A R T A L N I K P U B L I C Y S T Y C Z N O - E D U K A C Y J N Y

Centrum Doskonalenia Nauczycieli Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Koninie oraz Departament Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu byli we wrześniu br. organizatorami „Konferencji szkoleniowej dyrektorów i kierowników filii bibliotek pedagogicznych województwa wielkopolskiego”. Podczas Konferencji dyskutowaliśmy na ważne w nadchodzącym czasie dla bibliotek pedagogicznych tematy. Nie mogło jednak przy tym zabraknąć czasu na wspólne zdjęcie, tym bardziej, że zarówno atmosfera spotkania, jak i jesienna oraz niezwykle słoneczna aura sprzyjały rozmowom również pośród złotej przyrody parku w Ciężeniu.

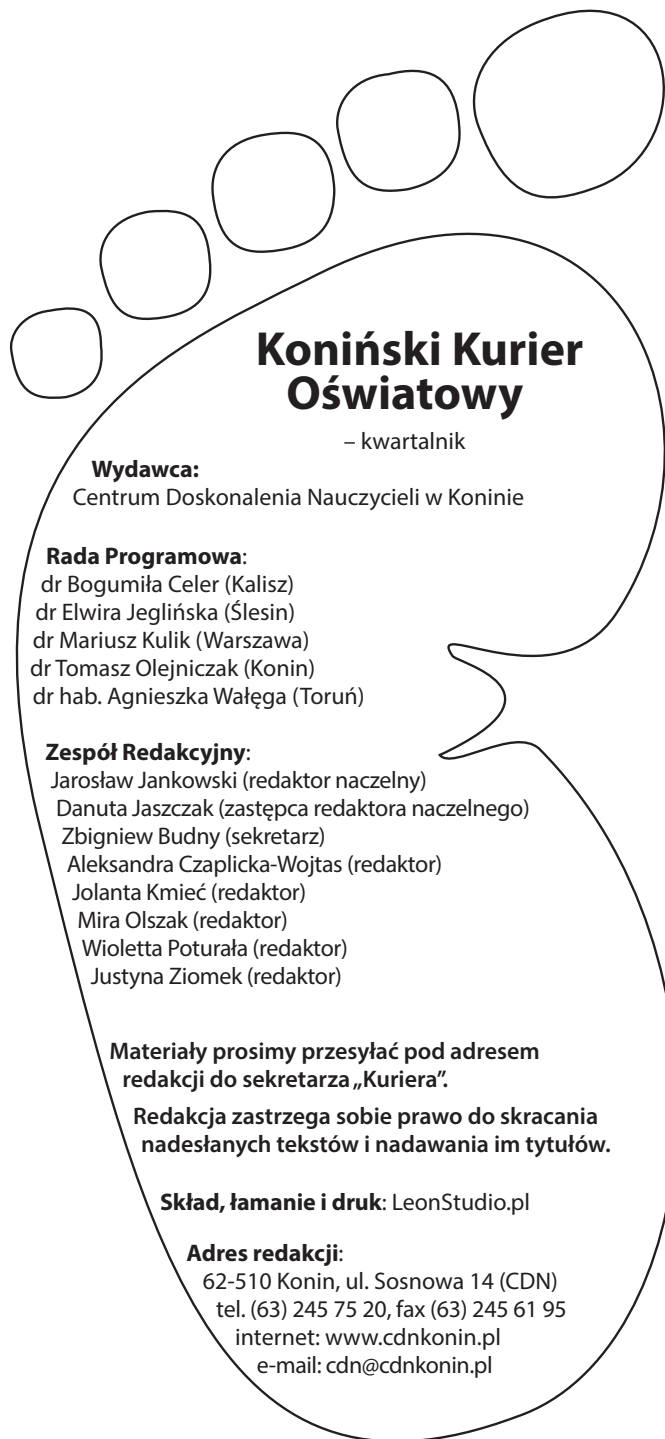
Pozdrawiam wszystkich uczestników Konferencji.

Jarosław Jankowski
Dyrektor CDN w Koninie

SPIS TREŚCI

Wstęp redaktora naczelnego „KKO” (Jarosław Jankowski).....	3
Życzenia świąteczne zespołu redakcyjnego „KKO”	3
Konferencja szkoleniowa dyrektorów i kierowników filii bibliotek pedagogicznych województwa wielkopolskiego w Ciążeniu nad Wartą Hanka Kasperska-Stróżyk).....	4-10
Rola oceniania we wspieraniu procesu uczenia się (Wioletta Poturała).....	11-12
Wypalenie zawodowe (Agnieszka Wawrzyniak).....	13
Nowe treści w sprawdzonej formule na jesiennych konferencjach metodycznych (Joanna Suchecka).....	14-15
Uczniowski świat książek – podsumowanie Konkursów Literackich (Janina Jankowska).....	16-17
Seminarium „Wybory czytelnicze dzieci i młodzieży” (Aleksandra Czajkowska).....	17-18
Międzynarodowy Miesiąc Bibliotek Szkolnych z CDN Publiczną Biblioteką Pedagogiczną w Koninie Filii w Słupcy (Anna Chudzińska).....	19
I Integracyjny Festiwal Nauki (Barbara Jaworowicz).....	20-23
Patrząc i utrwaląc (Dariusz Racinowski).....	24-28
Warsztaty terenowe – sposób na efektywną realizację treści kształcenia (Grażyna Frydrychowicz, Marzena Fedorowicz).....	29-31
Ku dorosłości – Wielkopolska Konferencja dla Nauczycieli (Agnieszka Wawrzyniak, Juliusz Żyto).....	32
Innowacje pedagogiczne w Zespole Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie (Marta Woźniak).....	33
O realizacji projektu „Otwieramy się na Europę” przez nauczycieli Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie (Krystyna Jakubowicz).....	34-37
Współpraca z zagranicą – wymiana młodzieży i nauczycieli zaprzyjaźnionych szkół (Wioletta Łusiaczyk, Sylwia Kościelniak-Rychlik).....	38-39
Praktyki zawodowe uczniów Zespołu Szkół Budowlanych w Koninie w krajach Unii Europejskiej (Maria Sobczak).....	40-42
Unia Europejska – polityka i gospodarka Test z VIII Powiatowego Konkursu z Wiedzy o Społeczeństwie w Myszkowie (Jarosław Durka).....	43-44
OCALENI OD ZAPOMNIENIA... Wizerunki zasłużonych dla kultury mieszkańców Wielkopolski Wschodniej (16) Roman Kmieć (1889–1946) – kapłan o zacięciu społecznym i wydawniczym (Piotr Gołdyn).....	45-47
REGION W WEEKEND (11) Wielkopolska – kraina pałaców, zamków i dworów (cz. 2.) Rogalin – pałac wśród dębów (Grażyna Frydrychowicz).....	47-50
Plakat XXV Międzypowiatowego Konińskiego Konkursu Poezji Dziecięcej	51
Plakat XXIV Międzypowiatowego Konińskiego Konkursu Poetyckiego im. Bogusława Janiszewskiego „Poezja młoda – poezja nowa”	52

Koniński Kurier Oświatowy

– kwartalnik

Wydawca:

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie

Rada Programowa:

dr Bogumiła Celer (Kalisz)
 dr Elwira Jeglińska (Ślesin)
 dr Mariusz Kulik (Warszawa)
 dr Tomasz Olejniczak (Konin)
 dr hab. Agnieszka Wałęga (Toruń)

Zespół Redakcyjny:

Jarosław Jankowski (redaktor naczelny)
 Danuta Jaszczak (zastępca redaktora naczelnego)
 Zbigniew Budny (sekretarz)
 Aleksandra Czaplicka-Wojtas (redaktor)
 Jolanta Kmieć (redaktor)
 Mira Olszak (redaktor)
 Wioletta Poturała (redaktor)
 Justyna Ziomek (redaktor)

Materiały prosimy przysyłać pod adresem redakcji do sekretarza „Kuriera”.

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania nadesłanych tekstów i nadawania im tytułów.

Skład, łamanie i druk: LeonStudio.pl

Adres redakcji:

62-510 Konin, ul. Sosnowa 14 (CDN)
 tel. (63) 245 75 20, fax (63) 245 61 95
 internet: www.cdnkonin.pl
 e-mail: cdn@cdnkonin.pl

Placówka akredytowana

Witam Wszystkich w ten grudniowy czas

Czas, w którym coraz bardziej skupiamy się na przedświątecznych zakupach, refleksjach dotyczących mijającego roku czy zrealizowanych bądź nie sprawach. I choć aura jeszcze nie zachęca do białego szaleństwa, to ja zachęcam Państwa do lektury niniejszego „Kuriera” w zimowe (a może jednak jeszcze jesienne) wieczory.

A zawartość jest różnorodna. Znajdują się w nim między innymi informacje podsumowujące: organizowaną przez CDN PBP w Koninie Konferencję szkoleniową dyrektorów i kierowników filii bibliotek pedagogicznych województwa wielkopolskiego (której poświęcony był w dużej części poprzedni numer

„Kuriera”), konkursy (literackie, fotograficzne...), konferencje metodyczne, *I Integracyjny Festiwal Nauki* czy projekt „Otwieramy się na Europę” – *Mobilność Kadry Edukacji Szkolnej*. Także nauczyciele Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie oraz Zespołu Szkół Budowlanych w Koninie zamieścili przygotowane przez siebie materiały.

Nie zabrakło artykułów dla nauczycieli bibliotekarzy, w tym dotyczących seminarium pn. *Wybory czytelnicze dzieci i młodzieży* czy działań CDN PBP w Koninie Filii w Słupcy w ramach obchodzonego w październiku *Miesiąca Bibliotek Szkolnych*. Po-

nadto warto sięgnąć po opisy poruszające tematykę *roli oceniania we wspieraniu procesu uczenia się czy wypalenia zawodowego*.

Drogie Koleżanki i Koledzy.

Powoli czujemy już zapach potraw wigilijnych, a wokół nas nie da się nie zauważyć atmosfery świątecznego zabiegania. Niech zbliżające się Święta Bożego Narodzenia będą niezapomnianym czasem spędzonym bez pośpiechu, trosk i zmartwień. Czasem w gronie bliskich osób, wypełnionym radością i miłością, niosącym spokój i odpoczynek, Świąt wypełnionych uśmiechem, kolędami i spacerami wśród białego, śnieżnego puchu.

Jarosław Jankowski

Redaktor naczelny „Konińskiego Kuriera Oświatowego”

Dyrektor CDN w Koninie

Boże Narodzenie 2015

Klimat świąt bożonarodzeniowych tworzą w znacznej mierze wspomnienia zakorzenionych w dzieciństwie wzruszeń, więc wszystkim wypatrującym pierwszej wigilijnej gwiazdki życzymy radosnej aury przenikającej nie tylko łamanie się opłatkiem, ale i dni nasze codzienne w całym okresie świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku.

Zespół redakcyjny
„Konińskiego Kuriera Oświatowego”

Hanka Kasperska-Stróżyk kierownik CDN PBP w Koninie Filii w Słupcy
(*fol. Marek Rogala*)

Konferencja szkoleniowa dyrektorów i kierowników filii bibliotek pedagogicznych województwa wielkopolskiego w Ciężeniu nad Wartą

17–18 września 2015 roku w Domu Pracy Twórczej UAM w Ciężeniu nad Wartą odbyła się konferencja szkoleniowa dyrektorów i kierowników filii bibliotek pedagogicznych województwa wielkopolskiego. Konferencja została zorganizowana przez Centrum Doskonalenia Nauczycieli Publiczną Bibliotekę Pedagogiczną w Koninie oraz Departament Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu. Tematyka tegorocznego spotkania koncentrowała się wokół zagadnień związanych ze zmianami w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku. Celem wprowadzonych zmian jest szersze włączenie bibliotek pedagogicznych do procesu wspomagania szkół, placówek oświatowych oraz pracujących w nich nauczycieli.

Dom Pracy Twórczej UAM w Ciężeniu nad Wartą

Spotkanie rozpoczął pan Jarosław Jankowski, dyrektor Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie – powitał gości i przedstawił program konferencji. Zachęcił do przejrzenia ostatniego numeru kwartalnika „Koniński Kurier Oświatowy”, który otrzymali uczestnicy spotkania w przygotowanych materiałach, a który poświęcony był w znacznej części działaniom CDN Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Koninie, Kole, Słupcy i Turku.

Uczestnicy konferencji – dyrektorzy i kierownicy filii bibliotek pedagogicznych województwa wielkopolskiego

Wystąpienie Joanny Ganowicz – dyrektorki Departamentu Edukacji i Nauki UMWW

Od lewej: Joanna Ganowicz, Danuta Jaszczak, Beata Walczak, Krzysztof Walczak, Ewa Andrysiak

Od 2008 roku odbywają się we wrześniu konferencje szkoleniowe dyrektorów i kierowników filii bibliotek pedagogicznych województwa wielkopolskiego, które są okazją do aktualizacji wiedzy, wymiany doświadczeń i promocji własnego regionu przez organizatora. Departament Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego zainicjował to przedsięwzięcie i bierze w nim udział. Pani Joanna Ganowicz, dyrektor Departamentu Edukacji i Nauki UMWW mówiła o pozytywnych wartościach, które są efektem tych spotkań.

Prezentacja dobrych praktyk w obszarze promocji czytelnictwa (Hanka Kasperska-Stróżyk, CDN PBP w Koninie Filia w Słupcy)

Hanka Kasperska-Stróżyk, uczestniczka konferencji

Hanka Kasperska-Stróżyk zaprezentowała temat dotyczący promocji czytelnictwa w CDN PBP w Koninie Filii w Słupcy. W ubiegłym roku szkolnym nauczyciele bibliotekarze z tej placówki realizowali programy własne powiązane z ogólnymi

polskimi obchodami „Roku Czytelnika” i Jubileuszem „650 lat w służbie książki”. Tematy programów własnych: „Nowoczesne czytanie – promocja literatury” i „Aktywne formy pracy z książką” doskonale wpisują się również w aktualny kierunek polityki oświatowej państwa na rok 2015/2016, którym jest rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży. Programy skierowane były do użytkowników słupskiej biblioteki, uczniów i nauczycieli pracujących w szkołach wszystkich typów w powiecie słupckim. Celem programu było promowanie literatury i czytelnictwa, wspomaganie pracy nauczycieli poprzez realizację tematów z edukacji czytelniczej i medialnej.

Hanka Kasperska-Stróżyk przedstawiła prezentację i omówiła szczegółowo inicjatywy realizowane przez CDN PBP w Koninie Filię w Słupcy. Wszystkie wydarzenia były efektem pracy zawierającej trzy elementy: organizację – promocję – prowadzenie. Z uwagi na dużą liczbę inicjatyw, działań i wydażeń zostaną one wymienione tylko w punktach.

1. „Lekcja o bibliotece i książce” – zajęcia edukacyjne dla uczniów klas I–III szkoły podstawowej, wystawy książek oraz omówienie wybranych z nich: książki na przestrzeni wieków, książki popularnonaukowe (albumy, atlasy, mapy, teki, plansze, segregatory, książki wielotomowe, książki z płytą), książki „niezwyczajne” (miniatury, książki olbrzymie, grube, artystyczne, książki liberackie), książki dla dzieci (rozkładanki z obrazkami, przytulanki, książki wydające dźwięk), książki ilustrowane.
2. „Magia czytania – ciekawe książki dla dzieci 10+” – cykl zajęć edukacyjnych dla uczniów klas IV–VI szkoły podstawowej, promocja nowości wydawniczych, bestsellerów, picturebooków, audiobooków.
3. II edycja projektu „Cyfrowa Dziecięca Encyklopedia Wielkopolan” – zajęcia warsztatowe dla uczniów – uczestników projektu ze szkół powiatu słupckiego, wystawa słowników biograficznych, materiały dydaktyczne, prezentacje.
4. Psychoedukacja dla uczniów klas pierwszych szkół podstawowych w Słupcy z wykorzystaniem tekstów biblioterapeutycznych – cykl zajęć, promocja książek psychoedukacyjnych, biblioterapeutycznych.
5. Powiatowy Konkurs Szkolny „Przeczytaj moją ulubioną książkę” – dla uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych powiatu słupckiego; uzyskano honorowy patronat Starosty Powiatu Słupckiego i fundusze na nagrody.
6. Uroczystość zakończenia Powiatowego Konkursu Szkolnego „Przeczytaj moją ulubioną książkę”, podczas której odbył się przegląd nagrodzonych prezentacji – promocja ulubionych książek uczniów szkół ponadgimnazjalnych (podczas uroczystości z okazji „Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich”).
7. Wybory książek – promocja literatury dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, głos młodzieży w sprawie ich upodobań czytelniczych, wskazanie na zainteresowanie MEN sprawą czytelnictwa uczniów, ich preferencji lekturowych poprzez pomysł zorganizowania Ogólnopolskich Wyborów Książek promujących czytelnictwo i biblioteki (podczas uroczystości z okazji „Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich”).
8. „Lekcja czytania z Tygodnikiem Powszechnym” na temat: „Pasje ekstremalne czyli reporter na tropach prawdy” – warsztaty dyskusyjne z udziałem uczniów LO w Słupcy, które poprowadził dr Michał Lachman z Uniwersytetu Łódzkiego, na podstawie dwóch książek: *Długi film o miłości. Powrót na Broad Peak* J. Hugo-Badera i *Broad Peak. Niebo i Piekło* B. Dobrocha i P. Wilczyńskiego (podczas uroczystości z okazji „Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich”).
9. „Ogólnopolski Tydzień Bibliotek”, premiera nagranych audiobooków – adaptacja cyklu o Czarownicy Winnie, spotkania w cyklu „czytamy – słuchając” dla dzieci ze wszystkich przedszkoli w Słupcy, promocja audiobooków – jako narzędzia pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym.
10. Psychoedukacja – uroczyste zakończenie (sala koncertowa ZSM w Słupcy) – promocja zajęć z psychoedukacji, cyklu dla uczniów klas pierwszych szkół podstawowych w Słupcy w roku szkolnym 2014/2015, podsumowanie udanej współpracy Biblioteki Pedagogicznej i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupcy, promocja książki mówionej – seans z audiobookiem, wystawa prac uczniów wykonanych podczas zajęć z psychoedukacji.
11. Sieć współpracy i samokształcenia nauczycieli bibliotekarzy z powiatu słupckiego „Nowoczesne czytanie” – spotkanie I: Rok 2014 Rokiem Czytelnika. Promocja literatury i czytelnictwa, spotkanie II: Aktualności o czytelnictwie – do wykorzystania w pracy nauczyciela bibliotekarza, spotkanie III: Badanie czytelnictwa uczniów ze szkół powiatu słupckiego.
12. Badanie czytelnictwa uczniów ze szkół powiatu słupckiego – raport, prezentacja w postaci wykresów obrazujących wybory książek w szkołach powiatu słupckiego: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne.
13. Bookcrossing w Bibliotece Pedagogicznej w Słupcy – prezentacja o bookcrossingu na stronie internetowej biblioteki (e-wystawa), promocja bookcrossingu – informacje w prasie.
14. Cykl w „Kurierze Słupckim” (tygodniku lokalnym) – recenzje nowych książek; w roku szkolnym 2014/2015 ukazało się 17 recenzji nowych książek, które można wypożyczyć w słupskiej bibliotece, recenzowali: Anna Chudzińska, Hanka Kasperska-Stróżyk, Remigiusz Rybski, Agata Stróżyk.
15. I Pomorska Konferencja Pedagogów i Bibliotekoznawców „(Po)waga książki w kulturze i edukacji” – referat pod tytułem „Projekt audiobook” – Sesja II A (równoległa) Promocja książki i czytelnictwa, artykuł do monografii naukowej.
16. Audiobooki w pracy z dziećmi i młodzieżą – wykład w Bibliotece Pedagogicznej w Turku.
17. Spotkanie autorskie – promocja książki Piotra Gołdyna *Obrazki z dziejów oświaty w Wielkopolsce Wschodniej, obrazek dwunasty: O powstaniu biblioteki pedagogicznej w Słupcy i pierwszych latach jej funkcjonowania*.
18. Wawrzynkowa Gra Miejska – promocja Biblioteki Pedagogicznej w Słupcy, strony internetowej biblioteki, prezentacja o zawodach związanych z „Pracownikami książki”.
19. Systematycznie ukazywały się informacje o podejmowanych przedsięwzięciach w lokalnych mediach (artykuły w regionalnych czasopismach, portalach internetowych, radio), także w czasopismach oświatowych („Koniński Kurier Oświatowy” i „Rewers”) – łącznie 60 publikacji (artykuły pracowników biblioteki lub dotyczących placówki).
20. Nauczyciele bibliotekarze filii PBP w Słupcy pracowali nad zwiększeniem atrakcyjności zakładki „Słupca” na stronie www biblioteki, mając na uwadze promocję placówki – systematycznie ukazywały się relacje z wydarzeń.

Realizowane zadania były omawiane przez nauczycieli i inne osoby uczestniczące w przedsięwzięciach, co pozwoliło uzyskać informacje na temat ich organizacji i przebiegu, zba- ▶▶

dać, czy proponowane formy i metody aktywności są skuteczne. Przeprowadzone przedsięwzięcia były nowatorskimi inicjatywami wspierającymi czytelnictwo. Najważniejsze osiągnięte rezultaty to:

- poszerzenie wiedzy dotyczącej literatury: nowości wydawniczych, bestsellerów, książek popularnonaukowych, e-booków, audiobooków, picturebooków, literatury psychologiczno-pedagogicznej, biblioterapeutycznej,
- pozyskanie dużej liczby uczniów, nauczycieli i innych użytkowników biblioteki do uczestnictwa w proczytelniczych wydarzeniach organizowanych i promowanych przez bibliotekę pedagogiczną,
- rozwinięcie współpracy ze szkołami, bibliotekami szkolnymi, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, mediami.

Zbiory masońskie Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu (Andrzej Bendziński)

Andrzej Bendziński

W Ciążeńiu znajduje się biblioteka masońska, o której opowiadał Andrzej Bendziński. Stanowi ona jeden z największych zbiorów tego rodzaju literatury w Europie, liczący około 80 tys. woluminów. Dowiedzieliśmy się, że zbiór ten został odnaleziony w Sławie Śląskiej po wojnie w 1945 roku i zabezpieczony jako porzucony na zachodnich ziemiach polskich. Książki przewieziono do Poznania i umieszczono w Bibliotece Uniwersyteckiej. Okazało się, że zbiór ten pochodzi z bibliotek łóż wolnomularskich ze Śląska, Pomorza, także z Niemiec i innych państw. Później zaczęto te druki porządkować i opracowywać. W latach 70., kiedy Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu przejął pałac i park w Ciążeńiu, utworzono Dom Pracy Twórczej i filię Biblioteki Uniwersyteckiej, w której umieszczono kolekcję masońską jako odrębny wydzielony zbiór.

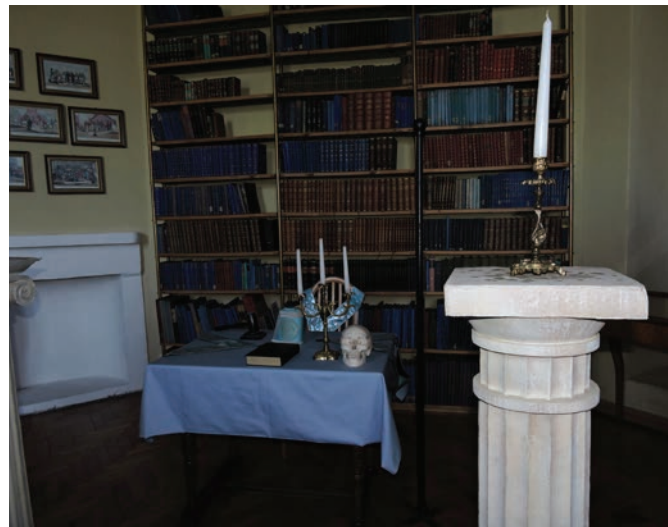
Najstarsze dzieła w bibliotece masońskiej to siedemnastowieczne druki różokrzyżowców, także stare druki osiemnastowieczne (kilka tysięcy tomów). Największa część zbiorów pochodzi z XIX i XX w. Znajduje się w nich również największy w Polsce (ponad tysiąc woluminów) zbiór literatury współczesnej. Są tam wszystkie niemieckie encyklopedie wolnomularskie, część angielskich i francuskich, dużo opracowań o treści ogólnej dotyczących wszystkich zagadnień wolnomularstwa, podręczniki. Biblioteka posiada również wszystkie podstawowe bibliografie literatury wolnomularskiej, zbiór drukowanych katalogów bibliotek wolnomularskich oraz katalogów księgarskich rejestrujących wydawnictwa masońskie, a także książki dotyczące filozofii, etyki, myśli społecznej wolnomularstwa i stosunku do różnych wyznań chrześcijańskich i niechrześcijańskich, również związków wolnomularstwa z wiedzą tajemną, ponadto też książki poświęcone historii wolnomularstwa

od starożytności do czasów najnowszych, dziejom misteriów i bractw misteryjnych oraz bractw budowlanych, dziejom towarzystw tajnych, zakonu templariuszy, wolnomularstwa w poszczególnych wiekach i krajach, dziejom łóż masońskich.

W zbiorach znajduje się kilkaset konstytucji i statutów wolnomularskich fundacji charytatywnych, stowarzyszeń naukowych i kulturalnych, wiele publikacji o rytuałach i symbolach masońskich. Ważną częścią zbioru są opracowania dotyczące stowarzyszeń o charakterze i rytuałach zbliżonych do wolnomularstwa różokrzyżowców, iluminatów, żydowskich organizacji. Osobnym działem zbiorów jest literatura antymasońska. Czasopisma stanowią 70 procent zbioru masoników. W Ciążeńiu znajduje się katalog zbiorów masońskich.

Zbiory literatury masońskiej Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu wykorzystywane są przez ludzi nauki badających dzieje wolnomularstwa europejskiego.

Andrzej Bendziński opowiadał również o historii wolnomularstwa. Dowiedzieliśmy się, że jego początki miały miejsce w okresie średniowiecza i powiązane były z cechami rzemieślniczymi kamieniarzy, budowniczych, architektów. Ważne budowle wznosili wędrowni budowniczości – „wolni mularze”, którzy przekazywali sobie wiedzę związaną z wykonywanym zawodem. Zdobycie tytułu mistrza oznaczało osiągnięcie najwyższego stopnia rzemieślniczego w hierarchii budowniczych. Bractwa mularzy posiadały dużą wiedzę o architekturze, czego świadectwem są ich dzieła: kościoły, katedry i inne budowle średniowieczne.

Zbiory masońskie Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu

Od infobrokera do crowdsourcera – biblioteki wobec wyzwań nowoczesności (dr Małgorzata Kowalska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

Dr Małgorzata Kowalska

Pani dr Małgorzata Kowalska próbowała odpowiedzieć na szereg pytań dotyczących wyzwań, którym muszą sprostać biblioteki XXI wieku. W szczególnych warunkach konkurencji z zasobami Internetu, przy zmieniających się zachowaniach czytelników oczekujących od bibliotekarzy aktywnej pomocy w zdobywaniu wiedzy – nowoczesny bibliotekarz powinien być sprawnym wytwórcą informacji, czasem redaktorem portalu bibliotecznego, webdesignerem, tym, który uczy posługiwania się informacją, czy brokerem informacji, albo crowdsourcerem.

Dla porządku należy chyba zacząć od wyjaśnienia znaczenia słów infobroker i crowdsourcer, żeby odpowiedzieć sobie na pytanie: czy ich działania staną się częścią zadań współczesnych bibliotek?

Podane informacje pochodzą z prezentacji autorki, która udzieliła zgody na ich wykorzystanie.

Infobroker

Broker informacji jest wytwórcą informacji, pośrednikiem między zasobami informacji a ludźmi i instytucjami, który odpłatnie wyszukuje, ocenia i udostępnia informacje. Istotą działalności infobrokerskiej nie jest sama czynność wyszukiwania informacji, lecz jej akredytacja. Według Międzyresortowego Zespołu do Prognozowania Popytu na Pracę przy Rządowym Centrum Studiów Strategicznych – prognoza do roku 2020 broker informacji to zawód z tzw. pozytywnym trendem wzrostowym. Infobrokering w formule zawodu bibliotekarza funkcjonuje od wielu lat jako „specjalista ds. informacji” w zakresie wyszukiwania, porządkowania i udostępniania informacji.

Cechy pożądane infobrokera:

- interdyscyplinarna wiedza,
- znajomość zasobów, baz i serwisów informacyjnych,
- umiejętność tworzenia zestawień tematycznych,
- swoboda w posługiwaniu się komputerem i Siecią i umiejętność budowy strategii wyszukiwawczych (składnia Google, Deep Web),
- umiejętności analityczne i redakcyjne,
- znajomość języków obcych,
- doświadczenie w zakresie prowadzenia negocjacji handlowych i sprzedaży usług,
- sprawności komunikacyjne,
- umiejętność formułowania dalekowzrocznych strategii rozwojowych,
- ciekawość świata,
- kreatywność,

- otwartość na zmiany,
- łatwość nawiązywania kontaktów,
- systematyczność i determinizm.

Crowdsourcing

Crowdsourcing – idea dzielenia się wiedzą i globalne współdziałanie. Pozyskiwanie potencjału społeczności sieciowych. Crowd – (z ang.) tłum. Outsourcing – (z ang.) powierzenie jakiegoś zadania niezdefiniowanej grupie ludzi, społeczności internetowej w formie otwartego zaproszenia. Definicja: rodzaj partycypacyjnej działalności, w której osoba, instytucja non-profit, organizacja lub firma kieruje do bliżej niezidentyfikowanej społeczności – zróżnicowanej pod względem wiedzy, doświadczenia, liczebności – otwarte zaproszenie do wykonania (on- lub offline) pewnego, cechującego się złożonością zadania.

Zalety i wady crowdsourcingu:

- rozproszenie internautów,
- możliwość generowania dużej liczby pomysłów, rozwiązań jednego problemu,
- oszczędność czasu i pieniędzy,
- budowanie trwałych więzi,
- doskonalenie umiejętności, nabywanie wiedzy,
- socjalizacja,
- profity finansowe,
- krótkotrwały okres zaangażowania tłumy,
- jakość rozwiązań (niekompetencje użytkowników),
- brak kontroli nad czynnikiem ludzkim (przebieg zadania, udział osób trzecich),
- możliwość utraty kontroli nad udostępnionymi zasobami,
- wątpliwości prawne i etyczne,
- wątpliwości finansowe (co, za ile, skąd brać na oprogramowanie, jak angażować),
- brak standardów i niepewność narzędzi.

Najczęstsze przejawy crowdsourcingu w bibliotekach:

- korekta i transkrypcja – zapraszanie użytkowników do korekty lub transkrypcji efektów procesu digitalizacji,
- generowanie treści – aktywne poszukiwanie dodatkowych obiektów do ekspozycji sieciowej lub kolekcji,
- katalogowanie, kategoryzacja, kontekstualizacja – gromadzenie metadanych opisowych dla obiektów, dodawanie wiedzy kontekstowej do obiektów i tworzenie stron wiki z danych kontekstowych,
- tagowanie i linkowanie – uzupełnianie słowami kluczowymi dokumentów,
- komentowanie i opiniowanie – dodawanie recenzji, uwag, sugestii, tworzenie FAQ,
- społecznościowe finansowanie – pozyskiwanie środków finansowych na różne działania.

Crowdsourcing jest szansą na:

- osiągnięcie własnych celów bez konieczności posiadania odpowiedniego zaplecza finansowego i kadrowego,
- osiągnięcie własnych celów szybciej niż gdyby biblioteki działały w pojedynkę,
- budowę wirtualnych społeczności i grup użytkowników skupionych wokół biblioteki,
- aktywizowanie użytkowników i zwiększanie stopnia wykorzystywania zbiorów,
- identyfikowanie danych np. poprzez opisywanie obiektów,
- poprawę jakości danych np. poprzez korektę opisów bibliograficznych w katalogach czy zasobach cyfrowych,
- zwiększenie wartości przechowywanych danych np. poprzez oznaczanie publikacji słowami kluczowymi, przygotowywanie recenzji,

- lepsze dostosowywanie oferty usługowej do potrzeb użytkowników,
- podnoszenie prestiżu własnej placówki i jej znaczenia społecznego,
- budowę zaufania i lojalności użytkowników względem biblioteki,
- wykształcanie poczucia wspólnoty publicznej i odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe.

Dr Małgorzata Kowalska, uczestnicy konferencji

Pewne prawa zastrzeżone. Własność intelektualna a biblioteki (dr Wanda A. Ciszewska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

Dr Wanda A. Ciszewska

Zagadnienia dotyczące prawa autorskiego przedstawiła dr Wanda A. Ciszewska. W tym wystąpieniu niezwykle interesujące były kwestie dotyczące udostępniania utworów rozpowszechnionych przez biblioteki w Polsce. Zgodnie z obowiązującym prawem wypożyczanie książek jest bezpłatne, ponieważ obowiązuje zasada tzw. przywileju bibliotecznego,

który uzasadniony jest szeroko pojętym interesem publicznym i wynika z chęci zaspokojenia potrzeb informacyjnych, naukowych, kulturalnych społeczeństwa. 11 września 2015 r. Sejm przyjął poprawki zgłoszone do nowelizacji prawa autorskiego. W konsekwencji tych zmian między innymi wprowadzone zostaną opłaty za wypożyczenia biblioteczne. Wynika to z konieczności dostosowania polskich przepisów do prawa unijnego, a obowiązujący nas termin już upłynął. Celem nowelizacji jest:

- ułatwienie korzystania z utworów osieroconych,
- uregulowanie zakresu dozwolonego użytku,
- wprowadzenie wynagrodzenia dla twórców od wypożyczeń bibliotecznych,
- umożliwienie wydawania utworów będących w domenie publicznej bez obowiązku opłat na Fundusz Promocji Twórczości,
- pozwolenie bibliotekom i innym instytucjom publicznym na tworzenie kopii cyfrowych utworów, które stanowią dziedzictwo kulturowe w celu ich zachowania i ochrony.

Licencja na rzecz instytucji naukowych i oświatowych

Placówki oświatowe, naukowe, uczelnie na podstawie tzw. „Licencji na rzecz instytucji naukowych i oświatowych” nie tracą uprawnień do bezpłatnego korzystania w celach dydaktycznych z rozpowszechnionych utworów w oryginale i w tłumaczeniu. Korzystanie jest dozwolone wyłącznie dla ograniczonego kręgu osób.

Prawo cytatu

W kwestii dotyczącej korzystania z „Prawa cytatu” – wolno będzie przytaczać urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości. Jednak musi się to wiązać z potrzebą wyjaśnienia, analizy krytycznej i naukowej, czy nauczania. Nie ma ustalonego rozmiaru cytatu. W podręcznikach i antologiach wolno zamieszczać rozpowszechnione drobne utwory lub fragmenty większych utworów, ale w tym przypadku autorowi przysługuje z tego tytułu wynagrodzenie. Kwestia wynagrodzenia dla autora nie jest do końca jasna, w związku z tym budzi wiele emocji i dyskusji.

Publiczne wykonanie podczas ceremonii

Kolejna ciekawa sprawa związana jest z „Publicznym wykonaniem podczas ceremonii”. Dozwolony użytek publiczny zezwala wykonywać publicznie rozpowszechnione utwory literackie, muzyczne – nieodpłatnie. Dotyczy to okazjonalnego wykonywania „na żywo” utworów podczas uroczystości państwowych, szkolnych, obchodów, ceremonii wydarzeń i imprez powszechnie dostępnych. Artyści – wykonawcy nie otrzymują z tego tytułu wynagrodzenia. Ten przepis nie dotyczy imprez reklamowych, promocyjnych czy wyborczych.

Dr Wanda A. Ciszewska, uczestnicy konferencji

Strategia działania biblioteki pedagogicznej w świetle nowych zadań – o czym należy pamiętać, planując działania od stycznia 2016 roku? (Agnieszka Pietryka, Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie)

Agnieszka Pietryka, Danuta Jaszczak

Drugiego dnia konferencji (18.09.2015) pani Agnieszka Pietryka, kierownik Zespołu Informacji Pedagogicznej Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie, miała wystąpienie dotyczące tego, o czym należy pamiętać, planując działania od stycznia 2016 roku, kiedy wprowadzone zostanie rozporządzenie Ministerstwa Edukacji Narodowej, a wraz z nim nowe zadania obowiązkowe dla bibliotek pedagogicznych. Oprócz działań wykonywanych przez te placówki tradycyjnie, czyli gromadzenia, opracowywania, przechowywania i udostępniania użytkownikom materiałów bibliotecznych, prowadzenia działalności informacyjnej i bibliograficznej oraz realizowania edukacji czytelniczej i medialnej – biblioteki pedagogiczne będą zobowiązane do organizowania i prowadzenia wspomagania szkół i bibliotek szkolnych. Pani Agnieszka Pietryka poinformowała, że od kilku lat Ośrodek Rozwoju Edukacji

zajmował się przygotowaniem kadry bibliotek pedagogicznych do realizacji tych zadań. Pracownicy bibliotek pedagogicznych mają duże doświadczenie, są dobrze przygotowani do wspierania pracy szkoły i nauczycieli.

Mówiła też o tym, że ważnym zadaniem będzie udzielanie szkołom informacji dotyczących zmian prawnych wprowadzanych w systemie oświaty w Polsce. Biblioteki pedagogiczne będą gromadziły oprócz publikacji wykorzystywanych w doskonaleniu zawodowym nauczycieli i niezbędnych do pracy dydaktycznej i wychowawczej również materiały i literaturę związane z kierunkami polityki oświatowej państwa, a także opracowania i poradniki potrzebne nauczycielom czy rodzicom zajmującym się pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Poza tym biblioteki pedagogiczne zobowiązane będą do rozwijania umiejętności nauczycieli w posługiwaniu się technologiami informatyczno-komunikacyjnymi, które później będą wykorzystywane w pracy z uczniami na lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych. Te umiejętności to również korzystanie z platform edukacyjnych, udział w kursach e-learningowych, sieciach współpracy i samokształcenia. Ważnym zadaniem bibliotek pedagogicznych będzie wspomaganie działalności bibliotek szkolnych.

Ośrodek Rozwoju Edukacji podejmuje wiele inicjatyw rozwijających współpracę z nauczycielami, takich jak szkolenia, publikowanie materiałów, promowanie tzw. „dobrych praktyk”, które pokazują działania realizowane przez różne placówki oświatowe. Pracownicy zespołów realizujących projekty systemowe finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego przygotowywali opracowania, które zostały wydane i mogą być wykorzystywane przez pracowników bibliotek pedagogicznych, ośrodków doskonalenia nauczycieli i poradnie psychologiczno-pedagogiczne, żeby skutecznie pomagać szkołom i nauczycielom. Ośrodek Rozwoju Edukacji uruchomił także platformę internetową „Doskonalenie w sieci”, mając na uwadze ułatwienie kontaktów pomiędzy instytucjami współpracującymi ze szkołami.

Zwiedzanie pocysterskiego zespołu klasztorno-kościelnego w Łądzie

Uczestnicy konferencji w klasztorze salezjanów w Łądzie

Prace remontowo-renowacyjne w Kościele pw. Najświętszej Maryi Panny i św. Mikołaja Biskupa w Łądzie (zespół klaszorny w Łądzie został wpisany na listę Pomników Historii)

Uczestnicy konferencji w Bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie

Zakończenie konferencji

Uczestnicy konferencji

W konferencji wzięło udział 31 dyrektorów i kierowników filii bibliotek pedagogicznych województwa wielkopolskiego, a także przedstawiciele Departamentu Edukacji i Nauki Urzę-

du Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu oraz pracownicy Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie.

Wioletta Poturała konsultantka CDN w Koninie

Rola oceniania we wspieraniu procesu uczenia się

Ocenianie jest procesem naturalnym i powszechnym, towarzyszącym człowiekowi od wieków i występującym w wielu dziedzinach życia. W systemach edukacji służy potwierdzeniu osiągnięć uczniów, ale paradoksalnie także wspiera rozliczanie instytucji edukacyjnych z efektów ich działań, choć oczywiście w zupełnie innej skali. W praktyce szkolnej jest nieodłącznym aspektem procesu uczenia się służącym formowaniu rozwoju uczniów i ich motywowaniu. Ocenianie na co dzień podlegają różne aktywności, osiągnięcia, działania i prace uczniów. Wiliam Dylan nazwany prekursorem oceniania kształtującego w jednej ze swych prac zauważa, że od 40 lat coraz większe zainteresowanie badaczy budzi pytanie o rolę, jaką odgrywa ocenianie we wspieraniu procesu uczenia się¹.

Doświadczenie życiowe podpowiada, że ocenianie szkolne nie jest bytem samoistnym. Odbywa się pomiędzy różnymi podmiotami, warunkuje je wiele kontekstów, odwołuje się ono do odmiennych systemów wartości, ale i czasami społecznych oczekiwań. W szerszej perspektywie może mieć zarówno wymiar konstruktywny, jak i destrukcyjny. W pierwszym przypadku kształtuje jednostkę, stymuluje jej działania i kreśli drogę rozwoju. Natomiast brak umiejętności właściwej oceny jednostki, ale i stosowanie niewłaściwych procedur oceniania może prowadzić do wypaczeń, obniżenia samooceny, a nawet do swoistego zepchnięcia na społeczny

marginie. Paradoksalnie ocena zbyt niska, ale i zbyt wysoka może wyrządzić krzywdę. Ta pierwsza komunikuje chociażby relację władzy i interakcję między nauczycielem i uczniem, a druga wywołuje złudne wrażenie w ocenianym bycia osobą ponadprzeciętną, której wszystko się należy. Każda porażka, zwłaszcza egzaminacyjna wynikająca choćby z wysokich oczekiwań, jest wtedy bardzo bolesna i rodzi poczucie niesprawiedliwości.

Ocenianie „nie jest nauką łatwą ani małą”²

Powyższe słowa, będące parafrazą fragmentu wypowiedzi bohatera *Pana Tadeusza* – Sędziego, który przypominał uczującym biesiadnikom o randze grzeczności w relacjach międzyludzkich sopolcowskiej enklawy, możemy także odnieść do kwestii oceniania osiągnięć uczniów, czyli procesu „ustalania i komunikowania ocen szkolnych”³. Problem ten nabiera wagi szczególnie teraz, kiedy wprowadzono nowe rozporządzenie dotyczące oceniania oraz analogicznie zmodyfikowano stosowne zapisy *Ustawy o systemie oświaty*. Trudno powiedzieć, aby nowe uregulowania prawne zburzyły wieloletnie *status quo*, ale na pewno zaczęto uważniej przyglądać się procedurom oceniania i rozważać relacje między oceną a wynikami uzyskiwanymi przez uczniów.

Mimo iż ocenianie w znaczeniu ogólnym jest procesem powszechnym i naturalnym oraz towarzyszy człowiekowi od początku istnienia, w praktyce szkolnej dla wielu nauczycieli bywa przykrą

i budzącą wątpliwości koniecznością. Klemens Stróżyński dla określenia takiej postawy pedagoga posłużył się nawet określeniem *hamletyczny nauczyciel*, najlepszym zaś symptomem chwiejności i zwątpienia w słuszność podejmowanych decyzji jest dla autora stawianie ponad 25% ocen cząstkowych z plusami i minusami⁴.

Co zatem robić, aby ocenianie nie budziło kontrowersji nauczycieli, a w dalszej kolejności uczniów i rodziców? Jak postępować, aby ocenianie autentycznie wspierało proces uczenia się i odpowiadało na wymagania zapisane w nowym rozporządzeniu o ocenianiu? Przypomnijmy treść kluczowego w kontekście omawianego tematu § 14. wspomnianego rozporządzenia: „Ocenianie bieżące z zajęć edukacyjnych ma na celu monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć”⁵. Jego treść odnosi się zasadniczo do coraz szerzej wkraczającego do naszego systemu edukacji oceniania kształtującego występującego samoistnie lub uzupełniającego ocenianie sumujące.

Przypomnijmy, że ocenianie kształtujące staje się nowym nurtem w nauczaniu nastawionym na zwiększenie efektywności uczenia się. Zostało ono wprowadzone w szkołach angielskich, ale badania nad skutecznością tej metody prowadzi się w różnych krajach. Prekursorami oceniania kształtującego są Paul Black i Dylan Wiliam, którzy w 1998 roku opublikowali dwie broszurki pod tytułem *Wewnątrz czarnej skrzynki*, przedstawiając swoje spostrzeżenia na temat sprzężeń zwrotnych w procesie edukacji niezbędnych do efektywnego kształcenia. Tytułowa „czarna skrzynka”, która pojawiła się w artykule Blacka i Williama,

⁴ K. Stróżyński, M. Giermakowski, *Jak oceniać?*, Jelenia Góra 1999, s. 42.

⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. 2015 poz. 843).

¹ W. Dylan, *Rola oceniania kształtującego w skutecznych środowiskach uczenia się*, w: *Istota uczenia się. Wykorzystanie badań w praktyce*, pod red. H. Dumont, D. Istance, F. Benavides, Warszawa 2013, s. 210.

² W. Poturała, *Ocenianie „nie jest nauką łatwą ani małą”*, „Język Polski w Liceum” 2005/2006, nr 2, s. 75–83.

³ B. Niemierko, *Pomiar wyników kształcenia*, Warszawa 1999, s. 244.

to pojęcie używane przez cybernetyków w odniesieniu do układów o nieznanym mechanizmie reakcji na pobudzenia zewnętrzne (w matematyce model „czarnej skrzynki” przedstawia układ, o którym nie posiada się absolutnie żadnej informacji). Obaj autorzy – jednocześnie specjaliści od oceniania – proponują zajrzeć do jej środka. Używając terminu „ocenianie kształtujące” (ang. formative assessment), opisują rozmaite sprzężenia (także zwrotne) w procesie edukacji jako niezbędne warunki efektywnego kształcenia.

To z omawianej publikacji pochodzi niezwykle celne sformułowanie: „Stawianie stopni szkolnych jest przecenianie, a udzielanie użytecznych rad i uczenie się są niedocenianie”. Każdy człowiek, zarówno dziecko jak i dorosły, który podejmuje trud uczenia się jakiegokolwiek umiejętności, potrzebuje informacji zwrotnej o swoich osiągnięciach i czynionych postępach – co do tego nie mamy żadnej wątpliwości, należy więc przenieść tę obserwację na grunt szkolnej praktyki. Wszyscy zgadzamy się, że ocenianie nie jest tylko etapem kończącym pracę ucznia, ale powinno mieć postać procesu rozłożonego w czasie, przeplatanej autorefleksją i wykorzystywaniem informacji zwrotnych w dążeniu do celu. Ocenianie, aby pełnić postulat wspierania osobistego ucznia, dążenia do samorealizacji, powinno przebiegać w czasie, dawać uczniowi szansę na rozwój samodzielności i oszacowanie etapów osiągniętych umiejętności. Liczne badania i raporty pokazują, że ocenianie kształtujące jest bardzo skutecznym sposobem podnoszenia osiągnięć uczniów. Inną przyczyną zainteresowania tym sposobem oceniania jest to, że przygotowuje ono uczniów do uczenia się przez całe życie.

Ocenianie – czy to sumujące, czy też kształtujące – budziło i budzi wśród nauczycieli duże emocje. Nasuwają się w związku z tym następujące pytania: *Jak oceniać, aby ta ocena była w poczuciu ocenianego sprawiedliwa, a przede wszystkim motywowała go do dalszej pracy? Jak oceniać, aby uczyć?*

Z pewnością Sędzia z Mickiewiczowskiego poematu w przywołanym już fragmencie daje klasyczną radę: „Trzeba się długo uczyć, ażeby nie zbłądzić i każdemu powinna uczciwość wyrządzić”⁶. Bolesław Niemierko – niekwestionowany autorytet w dziedzinie pomiaru dydaktycznego i diagnostyki edukacyjnej w doskonałej książce *Ocenianie szkolne bez tajemnic* obiecuje, że możliwe jest

⁶ A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Warszawa 1979, s. 20.

zracjonalizowanie tego elementu warsztatu dydaktycznego nauczyciela. Zatem czytamy i uczymy się, choć należy ostrzec, że proste recepty tutaj nie ma. Zapoznanie się z bogatą literaturą nie gwarantuje sukcesu. Najlepsze efekty daje wdrażanie elementów oceniania kształtującego do własnej praktyki i doświadczanie zaistniałej zmiany. W końcu dydaktyka to nauka eksperymentalna i do osiągnięcia stanu mistrzostwa wielokrotnie potrzeba długotrwałych ćwiczeń, co oznacza, że na efekty tego procesu trzeba będzie poczekać.

Lektury obowiązkowe

Lekturą obowiązkową dla każdego nauczyciela zainteresowanego pozyskaniem informacji na temat idei oceniania kształtującego powinna stać się strona internetowa instytucji, która w Polsce tę metodę upowszechnia, czyli Centrum Edukacji Obywatelskiej (CEO), pozarządowej organizacji patronującej wielu innym przedsięwzięciom związanym z edukacją, jak choćby zakończoną niedawno „Aktywnej Edukacji”. Organizacja proponuje udział w wielu internetowych kursach, a na jej stronach dostępne są materiały pozwalające na zapoznanie się z podejmowanymi tematami. Od pilotażu przeprowadzonego pod patronatem Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu w roku szkolnym 2005/2006 (z uwagi na koszty wytypowano wtedy tylko 10 placówek – w tym Gimnazjum w Drajnej) minęło już trochę czasu, więc zasoby wypracowanych materiałów pozwalają zainteresowanym na zapoznanie się z doświadczeniami wielu nauczycieli na różnych etapach kształcenia. Na stronie <http://www.ceo.org.pl/pl/ok> znajdziemy linki do materiałów zawierających podstawowe informacje na temat tej metody i przykłady jej praktycznego zastosowania. Najbardziej wartościowym doświadczeniem proponowanym przez CEO jest udział w internetowym, rocznym kursie, gdyż tylko wtedy mamy okazję zgłębić zagadnienie i doświadczyć refleksji na temat zaistniałej zmiany.

Nauczycielom związanym z I etapem edukacyjnym można polecić publikację pod redakcją Danuty Sterny *Oceniam, ucząc. Poradnik dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej*⁷. We wstępie do książki znajdujemy następujące wprowadzenie autorki: „Poradnik ten powstał z dostrzeżonej przez nas i przez nauczycieli pracujących w Szkołach Uczących Się ogromnej potrzeby zmiany. Chcemy po-

⁷ Publikacja dostępna w Internecie na stronach CEO – http://www.ceo.org.pl/sites/default/files/news-files/oceniamic-uczac_net.pdf.

kazać, jak można przekazywać uczniom ocenę ich pracy, wiedzy i osiągnięć, która pomaga się uczyć, a nie etykietuje i demotywuje, jak ma to miejsce w wypadku niewiele mówiących stopni. Wydaje nam się to szczególnie ważne w wypadku najmłodszych uczniów, dla których konsekwencje wynikające z rywalizacji i motywowania do uczenia się poprzez stopnie mogą być nieodwracalne i trwale zaważyć na ich stosunku do nauki”.

Druga pozycja stanowiąca swoisty niezbędny nauczyciela adresowana do uczących na wszystkich etapach edukacyjnych, także pod redakcją Danuty Sterny, nosi znamienity tytuł *Uczę (się) w szkole*⁸. Autorka koncentruje się na przedstawieniu pięciu strategii oceniania kształtującego:

- Określanie i wyjaśnianie uczniom celów uczenia się i kryteriów sukcesu.
- Organizowanie w klasie dyskusji, zadawanie pytań i zadań, dzięki którym będzie można uzyskać informacje, czy i jak uczniowie się uczą.
- Udzielanie uczniom informacji zwrotnych, które umożliwiają widoczny postęp w ich procesie uczenia się.
- Umożliwianie uczniom korzystania z siebie nawzajem jako zasobów edukacyjnych.
- Wspomaganie uczniów, by stali się odpowiedzialnymi autorami procesu swojego uczenia się.

Danuta Sterna podkreśla, że ocenianie kształtujące, czyli ocenianie pomagające nauczycielowi nauczać, a uczniom się uczyć, nie jest niczym nowym w praktyce edukacyjnej, ale dopiero ostatnio podkreśla się jego znaczenie. Cenne jest to, że w publikacji unika się pouczania nauczycieli, a przedstawia się przekonujące i użyteczne narzędzia. Ważne pytanie, jakie w tym kontekście powinien sobie postawić nauczyciel, brzmi: **Uczymy, żeby oceniać czy oceniamy, żeby uczyć?**

Swoistym sprawdzianem naszej nauczycielskiej odpowiedzialności i zrozumienia ducha zmiany staną się marginesy uczniowskich prac. Każde ocenianie pozostanie tylko podsumowującym, jeśli jego wynikiem będzie jedynie opis osiągniętego stanu nieopatrzonego wskazówkami co do dalszego kształcenia. I na koniec optymistyczna myśl: „Ocenianie nigdy nie było łatwe, ale może być łatwiejsze, a na pewno bardziej użyteczne

⁸ *Uczę (się) w szkole*, pod red. D. Sterny, CEO, Warszawa 2014 oraz w wersji elektronicznej <http://www.ceo.org.pl/sites/default/files/news-files/ucze-sie-w-szkole.pdf>.

Agnieszka Wawrzyniak psycholog Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie

Wypalenie zawodowe

Myszę, że zdecydowana większość z nas stara się wykonywać swoją pracę w tak wspaniałym zawodzie, jakim jest nauczyciel, jak najlepiej potrafi. Jednak po wielu latach wytężonej pracy, przeplatanej nierzadko problemami osobistymi związanymi z domem, własnym zdrowiem czy też członków rodziny, przychodzi pewien rodzaj zmęczenia. Nie wszyscy potrafią z tym zmęczeniem sobie radzić. Niektórzy z nas od razu, jakby instynktownie, szukają pomocy – choćby w postaci krótszego lub dłuższego wypoczynku w czasie wakacji bądź ferii, zwolnienia lekarskiego z powodu przeciążenia psychicznego (szczególnie wówczas, gdy nałożą się problemy zawodowe z domowymi, a ich nagromadzenie przerasta nasze fizyczne możliwości). Wówczas jest szansa na regenerację i zażegnanie kryzysu.

Znacznie większy problem występuje wtedy, gdy osoby lekceważą sygnały płynące z ciała i potrafią latami przeciążać swój organizm, nie zważając na skutki psychologiczne czy też fizyczne dla swojego zdrowia. Ta grupa osób jest najbardziej narażona na tzw. wypalenie zawodowe. Mało tego, często dochodzi do takiej sytuacji, że osoby te już nie mogą powrócić do zdrowia bez wsparcia z zewnątrz, którego zwykle udziela najbliższa rodzina bądź też przyjaciele. Wypalenie to charakteryzuje się zazwyczaj trzema objawami, które krótko postaram się omówić.

Christi Maluch zauważa, że wypalenie jest procesem, który rozwija się przez pewien czas, a objawy są następujące:

- zmniejszona motywacja do pracy, brak satysfakcji z pracy, z której uprzednio czerpało się satysfakcję;
- zmniejszona motywacja do działania;
- utrata troski o osoby, na rzecz których się pracuje;
- dystansowanie się wobec pacjentów i występowanie negatywnych emocji w stosunku do pacjentów;
- przenoszenie spraw zawodowych na terytorium prywatne;
- wzrost dystansu do współpracowników;
- uczucie napięcia, niezadowolenia i frustracji;
- kłopoty zdrowotne.

Istnieją zawody, których wykonywanie wiąże się w sposób szczególny z ryzykiem wypalenia zawodowego. Chodzi

o ten typ profesji, w którym bliski kontakt interpersonalny, wiążący się z procesami zaangażowania i wymiany emocjonalnej, odgrywa główną rolę; profesji, w której osoba wykonująca dany zawód stanowi swoiste narzędzie pracy i jest miernikiem jej skuteczności, np. zawód nauczyciela, pedagoga, psychologa, lekarza, menedżera.

W swoich badaniach, dotyczących przyczyn i okoliczności przeżywania stresu zawodowego przez nauczycieli, S. Tucholska (1996, 1999) doprowadziła do wyodrębnienia czterech podstawowych wymiarów stresu w zawodzie nauczycielskim:

1. Nieprawidłowe zachowanie uczniów, zwłaszcza hałaśliwość, niegrzeczne zachowania uczniów, tzw. trudne klasy, trudności z utrzymaniem dyscypliny, duże oddziały klasowe, brak dostatecznego zainteresowania uczniów pracą szkolną, liczne zastępstwa.
2. Presja czasu jako źródło trudności, brak czasu na indywidualną pracę z dzieckiem, źle opracowane podręczniki, administracyjne czynności.
3. Potrzeba satysfakcji zawodowej, dostrzeganie małych szans na zrobienie kariery zawodowej, niska płaca, brak uznania za dobrze wykonaną pracę.
4. Niedostateczne relacje koleżeńskie – dotyczy relacji w gronie pedagogicznym, nacisków ze strony dyrekcji bądź innych władz oświatowych, nacisków ze strony rodziców, opiekunów uczniów.

Liczne zmiany strukturalne w kolejnych latach po wyżej wymienionych badaniach oraz wzrost oczekiwań zawodowych wobec nauczycieli przyczyniły się do nasilenia stresu doświadczanego przez nauczycieli, a w środowisku wielu zmiennych, jakim jest środowisko nauczania, ogólna tendencja do lęku dotyka te osoby, które są najbardziej podatne na psychiczne zranienie (Z. Marten, *Stres w pracy nauczyciela*).

Dla procesu wypalenia charakterystyczne są:

- **Wyczerpanie emocjonalne i psychofizyczne**, pojawiające się na skutek psychicznego przemęczenia lub przeciążenia, objawiające się narastającym i długotrwałym poczuciem

zmęczenia, które nie mija. Stanowi temu mogą towarzyszyć stwierdzenia typu: „nic mi się nie chce”, „to wszystko nie ma sensu”.

- **Depersonalizacja** przejawiająca się tendencją do nadmiernego dystansowania się wobec problemów zawodowych, deprecjonowania innych osób (współpracowników, podwładnych, klientów), brakiem empatii, niechęcią wobec kontaktów interpersonalnych, konfliktowością i problemami z komunikacją interpersonalną.
- **Obniżone poczucie dokonań osobistych**, poczucie obniżenia osobistej adekwatności, oznaczające brak zadowolenia z osiągniętych wyników pracy, subiektywne odczucie braku sukcesu. Obiektywnie osoba może posiadać różne sukcesy, jednak w tym czasie ona tego tak nie doświadcza.

Na szczęście dzisiaj istnieją już ośrodki wsparcia dla osób z wypaleniem zawodowym, polecana jest coraz częściej pomoc farmakologiczna czy psychoterapeutyczna dla osób, które same widzą problem i chcą sobie pomóc. Tak jak wśród uzależnionych rozwijają się grupy samopomocowe. Można się z nimi kontaktować poprzez internet lub też osobiście. To bardzo ważne dla osoby o obniżonym nastroju posłuchać kogoś, kto już doświadczył zespołu wypalenia zawodowego i może dawać nadzieję innym, którzy obecnie borykają się z problemem, na wyjście z tego stanu. Na pewno pomoc takich osób (które doświadczyły wypalenia zawodowego w swoim życiu) jest bardziej wiarygodna, pomaga odnaleźć wewnętrzną równowagę i pozwala zobaczyć tzw. światełko w tunelu, a przede wszystkim uwierzyć w możliwość powrotu do pełnego zdrowia. Może tylko będzie się egzystować ze świadomością, że trzeba żyć na wolniejszych obrotach i korzystać ze zdobytych już doświadczeń.

Joanna Suchecka konsultantka CDN w Koninie

Nowe treści w sprawdzonej formule na jesiennych konferencjach metodycznych

W dniach 4–5 września 2015 r. po raz trzeci w nowej formule – wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Koninie – Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie zorganizowało konferencje metodyczne, które już na stałe wpisały się w krajobraz działań CDN na rzecz środowiska oświatowego.

Podobnie jak w latach poprzednich, gościliśmy w murach Szkoły Podstawowej nr 9 w Koninie oraz Gimnazjum nr 3 w Koninie. Część spotkań odbyła się również w Młodzieżowym Domu Kultury w Koninie. Jak zawsze, dzięki uprzejmości wszystkich Państwa Dyrektorów, organizacja tego ogromnego przedsięwzięcia udała się na najwyższym poziomie.

Nauczyciele nie zawiedli – frekwencja zaiste dopisała. W czasie tegorocznych konferencji odbyły się 24 spotkania, w których wzięło udział łącznie 1580 nauczycieli – czyli jeszcze więcej aniżeli w roku ubiegłym.

Tematem przewodnim była w tym roku „Motywująca rola oceniania szkolnego w procesie kształcenia”. Tematyka

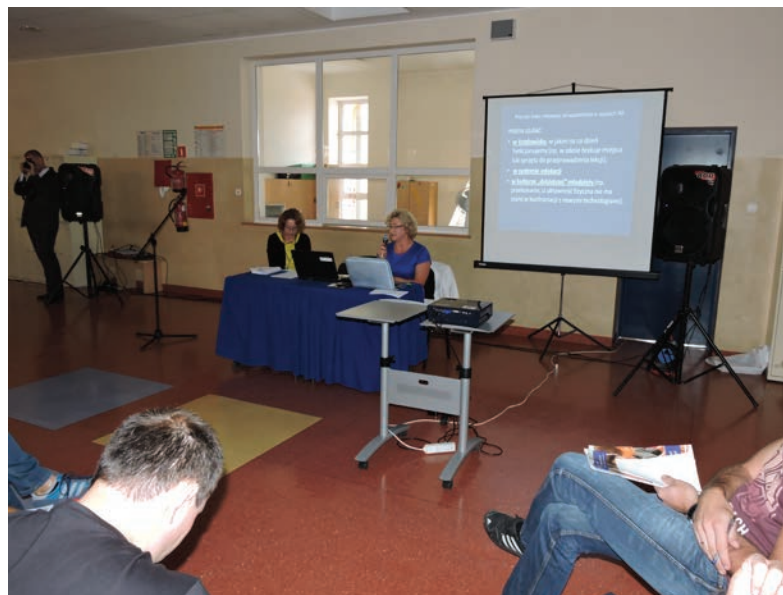

szczegółowa koncentrowała się wokół następujących zagadnień:

- Treści przedmiotowe i zagadnienia wychowawcze;
- Treści dotyczące aktualnej polityki oświatowej państwa;
- Oferty doskonalenia zawodowego nauczycieli na rok szkolny 2015/2016.

Wszyscy dyrektorzy, nauczyciele, wychowawcy, pedagodzy mieli możliwość zapoznania się z ofertą szkoleniową obu ośrodków w nowym roku szkolnym.

W imieniu Dyrektora oraz Pracowników CDN w Koninie pragniemy podziękować wszystkim uczestnikom za udział w tegorocznych konferencjach merytorycznych. A szczególnie gorące podziękowania kierujemy do Dyrekcji i Pracowników szkół oraz instytucji, które wsparły nas w organizacji tego przedsięwzięcia: Szkoły Podstawowej nr 9 w Koninie, Gimnazjum nr 3 w Koninie, Młodzieżowego Domu Kultury w Koninie, Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie, dziękujemy również Komendantowi i Pracownikom Straży Miejskiej w Koninie.

Janina Jankowska przewodnicząca jury Konkursów Literackich

Uczniowski świat książek

– podsumowanie Konkursów Literackich

Seminarium „Wybory czytelnicze **Dzieci i młodzieży**” było dobrą okazją do podsumowania **I Edycji Konkursów Literackich: „A ja lubię czytać”** – dla uczniów szkół podstawowych i „**Świat moich książek**” – dla uczniów szkół gimnazjalnych, konkursów doskonale wpisujących się w tematykę spotkania nauczycieli bibliotekarzy subregionu konińskiego.

Oba konkursy to nowa propozycja Centrum Doskonalenia Nauczycieli Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Koninie w zakresie rozbudzania zainteresowań czytelniczych i literackich dzieci i młodzieży we współpracy z nauczycielami. W regulaminach konkursów zostały zapisane takie cele, jak: rozwijanie wrażliwości i wyobraźni, zachęcenie do aktywności twórczej, ujawnienie talentów literackich i popularyzowanie twórczości literackiej dzieci i młodzieży.

Zaproponowane przez pomysłodawców tytuły: „A ja lubię czytać” i „Świat moich książek” dawały uczestnikom szerokie możliwości wyboru własnej koncepcji opracowania tematu, doboru materiału literackiego, jak i formy wypowiedzi.

Efekty konkursów są zaprzeczeniem opinii na temat słabego zainteresowania uczniów czytelnictwem. Nadesłano ogółem **115 prac**, w tym 59 na konkurs w kategorii szkół podstawowych i 56 prac w kategorii gimnazja.

Zarówno liczba nadesłanych prac, jak i ich merytoryczna zawartość świadczą, że uczestnicy są aktywnymi i świadomymi swoich wyborów czytelnikami. Nazywają siebie miłośnikami książek, piszą, że uwielbiają poznawać treść nowych książek i zawierać znajomości z ich bohaterami, przeżywać wraz z nimi przygody, odkrywać tajemnice, zapominać o kłopotach, wzbogacać słownictwo, a także czerpać nauki z doświadczeń postaci literackich, doświadczeń niemożliwych do zdobycia samemu. Książki pozwalają dostrzegać wartości ważne w życiu człowieka. Duża w tym zasługa nauczycieli, którzy są ich przewodnikami po literaturze.

Poziom prac, zarówno pod względem zawartych treści, jak i strony formalnej (sprawności językowej, stylistycznej, układu treści) jest zróżnicowany, co mia-

ło wpływ na ich ocenę. Komisja zgodnie z przyjętymi kryteriami oceniała: samodzielność wypowiedzi, zgodność treści pracy z tematem, sprawność językową, pomysłowość, styl, poprawność ortograficzną, staranność i estetykę.

Analiza nadesłanych prac pozwoliła na wyłonienie laureatów konkursów oraz dostarczyła odpowiedzi na pytania: co czytają uczniowie, jakie są ich wybory, jak wypowiadają się na temat przeczytanych książek, czym jest dla nich czytanie.

Uczestnicy konkursu najczęściej prezentowali w swoich pracach twory o tematyce fantastycznej, literaturę wampiryczną, ale też powieści przygodowe, książki o tematyce młodzieżowej, problemach rówieśników, podkreślali, że czytanie to „nie gorszy sposób na spędzenie wolnego czasu niż siedzenie przy komputerze” (Jakub Bartosik, *List do Szymona*).

Wśród form wypowiedzi przeważały: *listy do różnych adresatów, opisy książek, kartki z pamiętników, opowieści o postaciach książek, relacje z wizyty w bibliotece, czasem opowiadania o drodze dorastania do świadomego czytelnictwa, roli rodziców, kolegów, rówieśników, nauczycieli, przypadkowych zdarzeń*. Wielu uczniów wybierało konwencję snu, marzenia sennego jako formę przekazu swoich przeżyć czytelniczych. Nadesłano też kilka komiksów. Zdarza się, że piszący spowiadają się ze swojej początkowej ignorancji czytelniczej, by następnie opisać fascynację światem książek.

Kilku spośród uczestników zaprezentowało własne próbki literackie, opowiadania o tematyce kryminalnej, fantastycznej, czasem zbliżone do horroru, pojawiły się nawet prace w formie wierszowanej.

Konkursy udowodniły, że uczniowie mają swój świat książek i chętnie deklarują potrzebę przebywania w tym świecie. Oto głos Aleksandry Urbaniak, uczennicy SP nr 1 w Turku: „Często mam wrażenie, że ludzie zamknięci na stronach powieści żyją dzięki temu, że my chcemy poznawać ich losy. Jeżeli pokochamy książkę, dajemy jej nowe życie. Nie mogłabym żyć bez książek, one są dla mnie jak tlen dla człowieka, jak woda dla roślin w upalne dni. Każdy ma swój świat, a ja mam świat książek. Kocham czytać i zapewne nigdy mi się to nie znudzi”. Słowa te

mogą być wspólnym głosem wszystkich uczestników obydwu konkursów, a szczególnie tych, którzy uzyskali tytuł laureata, osób wyróżnionych oraz uczniów, których prace zostały zauważone.

Wyniki Konkursów Literackich

Jury obradowało w następującym składzie: Janina Jankowska – przewodnicząca, Bożena Wesołowska, Magdalena Włodarkiewicz, Aleksandra Czajkowska – członkowie.

Laureatami konkursu „A ja lubię czytać” zostali:

- Miejsce I: Aleksandra Kończak, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Słodkowie za pracę *Droga, Weroniko!* Opiekun: Jolanta Tarnas.
- Miejsce II: Jakub Bartosik, Szkoła Podstawowa nr 4 w Turku za pracę *Cześć, Szymonie!* Opiekun: Jolanta Jacek.
- Miejsce III: Justyna Calak, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Słodkowie za pracę *A ja lubię czytać!* Opiekun: Dorota Dytkowicz.
- Wyróżnienia: Rodi Younes, Szkoła Podstawowa nr 6 w Koninie za pracę *Droga Ciociu!* Opiekun: Iwona Peplińska, Iwona Kujawińska; Magdalena Kamińska, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Budziszawiu Kościelnym za pracę *Niezwykły sen*. Opiekun: Elżbieta Waszak.
- Prace zauważone: Ines Jamruszka, Szkoła Podstawowa w Cieninie Kościelnym za pracę *Wyczekiwanie na lot do Afryki*. Opiekun: Irena Woźniak; Wiktoria Matuszak, Szkoła Podstawowa w Ruszkowie Pierwszym za pracę *Ruszków Pierwszy, 1 września 2015 r.* Opiekun: Dorota Mielcarek.

Laureatami konkursu „Świat moich książek” zostali:

- Miejsce I: Barbara Kołosowska, Gimnazjum nr 5 w Koninie za pracę *Pamiętnik książkomaniaczki*. Opiekun: Małgorzata Henclewska, Jarosław Kołosowski.
- Miejsce II: Patrycja Jędrzejewska, Publiczne Gimnazjum w Kramsku za pracę *Świat moich książek*. Opiekun: Małgorzata Filipiak.
- Miejsce III: Olivia Panufnik, Gimnazjum w Słupcy za pracę *Świat moich książek*. Opiekun: Henryka Hanc.

- Wyróżnienia: Natalia Woźniak, Zespół Gimnazjalno-Szkolny w Morzyczynie za pracę *Kartka z pamiętnika*. Opiekun: Renata Andrzejewska; Gabriela Gołębiowska, Gimnazjum nr 1 w Kole za pracę *Kochana Karolino!* Opiekun: Danuta Grabarczyk.
- Prace zauważone: Kamila Kaźmierczak, Gimnazjum w Słodkowie za pracę *Jedyny przyjaciel, którego mam*. Opiekun: Iwona Wierzbička; Martyna Wykpiśz, Gimnazjum nr 1 w Kole za pracę *Magiczna książka*. Opiekun: Danuta Grabarczyk; Weronika Chodosz, Gimnazjum nr 1

w Kole za pracę *Świat moich książek*. Opiekun: Danuta Grabarczyk. Laureatom Konkursów Literackich i wyróżnionym uczniom wręczono dyplomy uznania, nagrody książkowe oraz drobne upominki. Nauczyciele otrzymali podziękowania za przygotowanie uczniów do udziału w konkursach. Laureatki Aleksandra Kończak i Barbara Kołosowska za zajęcie pierwszych miejsc w swoich kategoriach szkolnych zostały uhonorowane pucharami ufundowanymi przez Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich Oddział w Koninie. Puchary wręczyła pani Mirona Adamska, Prezes Oddziału.

Centrum Doskonalenia Nauczycieli Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Koninie to aktywny zespół nauczycieli bibliotekarzy, którzy przygotowują interesujące oferty czytelnicze, nie tylko dla nauczycieli, ale również dla ich uczniów. Wśród tych ofert znajdują się liczne propozycje konkursowe. Są one szansą nie tylko poszerzenia przez uczniów wyborów czytelniczych o nowe pozycje, ale też okazją do podzielenia się przemyśleniami po lekturze książek, a nawet zaprezentowania własnej twórczości zainspirowanej historiami literackich bohaterów.

Aleksandra Czajkowska bibliotekarka CDN PBP w Koninie
(fot. Laura Lewandowska)

Seminarium „Wybory czytelnicze dzieci i młodzieży”

Już od siedmiu lat CDN Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Koninie wspólnie z Biblioteką PWSZ w Koninie organizują w październiku, w ramach obchodów Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych, spotkania dla nauczycieli bibliotekarzy z regionu konińskiego.

W tym roku spotkanie przybrało formę seminarium i odbyło się 28 października w gościnnych progach Biblioteki PWSZ w Koninie, a jego tematem przewodnim były „Wybory czytelnicze dzieci i młodzieży”.

Z wszelkich badań czytelnictwa wynika, iż fantastyka to czytelniczy hit wśród uczniów. Fenomen literatury fantastyki przybliżyła uczestnikom seminarium znawczyni zagadnienia, doktor Weronika Kostecka z Uniwersytetu Warszawskiego, członek Pracowni Badań Literatury dla Dzieci i Młodzieży. Swoją prelekcją zatytułowaną „Współczesna fantastyka o współczesnym świecie: zagadnienia literatury popularnej i nowych mediów w literaturze fantastycznej dla dzieci i młodzieży” przekonała zebranych, iż fantastyka mówi wiarygodnie o sprawach dzisiejszego nastolatka. ▶▶

Kolejnym punktem seminarium było uroczyste rozdanie nagród laureatom konkursów literackich zorganizowanych przez Bibliotekę Pedagogiczną w Koninie we współpracy z Towarzystwem Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich o/Konin. Konkursy adresowane były do uczniów klas IV–VI szkół podstawowych – „A ja lubię czytać” oraz do uczniów gimnazjów – „Świat moich książek”. Podsumowując konkursy, przewodniczące jury panie Janina Jankowska oraz Bożena Wesołowska podkreśliły, iż z prac konkursowych można było się dużo dowiedzieć na temat wyborów czytelniczych dzieci i młodzieży. Najchętniej jednak wskazywano literaturę fantastyczną.

Spotkanie autorskie z Tomaszem Trojanowskim, autorem książek dla dzieci i młodzieży, to ostatnia część seminarium. W tej części wzięli udział również uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Koninie oraz z Gimnazjum nr 6 w Koninie. Tomasz Trojanowski zadawał uczniom pytania, skłaniając ich do refleksji na temat wyobraźni. Pisarz podkreślił, iż czytanie rozwija wyobraźnię i wywołuje emocje. Z kolei uczniowie dopytywali, skąd autor czerpie tematy do książek, jak długo trwa pisanie książki czy też ile książek już napisał. Uczestnicy mieli możliwość nabycia książek Tomasza Trojanowskiego oraz otrzymania autografu z dedykacją.

Seminarium cieszyło się jak zwykle dużym zainteresowaniem. Przybyli nie tylko nauczyciele bibliotekarze, ale również poloniści, bibliotekarze z bibliotek publicznych oraz kilku studentów pedagogiki. Popularność naszych działań skłania nas do organizacji podobnego spotkania w przyszłym roku, w Międzynarodowym Miesiącu Bibliotek Szkolnych.

Anna Chudzińska bibliotekarka CDN PBP w Koninie Filii w Słupcy

Międzynarodowy Miesiąc Bibliotek Szkolnych

z CDN Publiczną Biblioteką Pedagogiczną w Koninie Filią w Słupcy

Monika Busza, Hanka Kasperska-Stróżyk, uczniowie Szkoły Podstawowej w Giewartowie

„Biblioteki szkolne rządzą!” – pod takim hasłem obchodzony był w październiku br. Międzynarodowy Miesiąc Bibliotek Szkolnych. Święto zostało ustanowione przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Bibliotekarstwa Szkolnego (International Association of School Librarianship) w 1999 roku jako jeden dzień, a w 2008 roku obchody zostały wydłużone do całego października. Celem święta jest promowanie zasobów biblioteki szkolnej oraz informowanie o podejmowanych przez nią działaniach. Święto jest także okazją do spotkań mających na celu rozbudzenie zainteresowań czytelniczych młodego odbiorcy. I właśnie takie spotkanie z najmłodszymi uczniami zostało zorganizowane przez nauczycieli bibliotekarzy z Biblioteki Pedagogicznej w Słupcy.

Hanka Kasperska-Stróżyk i Anna Chudzińska od kilku lat wspólnie z panią Moniką Buszą, bibliotekarką ze Szkoły Podstawowej w Giewartowie z okazji Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych przygotowują zajęcia związane z upowszechnianiem czytelnictwa dla uczniów tej szkoły. Rok szkolny 2015/16 – jeśli chodzi o biblioteki – jest rokiem szczególnym: rozpoczęła się właśnie realizacja „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa”, którego podstawowym celem jest promocja czytania. W tym roku również minister edukacji narodowej wyznaczyła jako jeden z pod-

stawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa „Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży”. Wpisując się w te założenia, nauczyciele z Biblioteki Pedagogicznej w Słupcy organizują szereg zajęć popularyzujących czytanie.

Tegoroczne zajęcia w Szkole Podstawowej w Giewartowie oparte były o materiał wypracowany w trakcie projektu Biblioteki Pedagogicznej w Słupcy we współpracy z Miejskim Domem Kultury, podczas którego został nagrany audiobook. Stworzony materiał jest teraz wykorzystywany na spotkaniach z uczniami w trakcie zajęć edukacyjnych. Dzieci lubią oglądać kolorowe ilustracje w książkach, słuchać czytanych opowieści, interpretują treści w nich zwarte. Książki dostarczają im nowych wiadomości. Czytanie rozbudza ich wyobraź-

nię, dostarcza radości. Literatura dla dzieci stanowi pewne odzwierciedlenie problemów charakterystycznych dla ich wieku, jest to również sposób na wskazywanie odpowiednich zachowań. Dla uczniów ze szkoły podstawowej przygotowano spotkanie zatytułowane „Poznajemy Czarownicę Winnie”. Żeby słuchane teksty na dłużej pozostały w ich pamięci, każdy z nich został wzbogacony obrazem oraz zabawą utrwalającą przekaz. W trakcie zajęć dzieci doskonale się bawiły i chętnie brały udział w proponowanych quizach.

Poprzez tego rodzaju zajęcia pokazujemy uczniom, już od najmłodszych klas, że biblioteka jest miejscem, gdzie można ciekawie spędzić czas, miejscem w szkole, w którym mogą czuć się swobodnie. Uczymy, że czytanie jest przyjemne. A tym spośród najmłodszych, którzy jeszcze sami nie radzą sobie z czytaniem, pokazujemy, że istnieją książki, których możemy słuchać. Audiobooki dostarczają czytającemu takich samych przeżyć jak książka drukowana, są również alternatywą do poznania lektury mimo trudności czy oporów związanych z czytaniem książki drukowanej. Praca z młodym czytelnikiem może dać wiele satysfakcji. Uczniowie chętnie włączają się w proponowane zabawy, ponieważ dbamy o to, żeby nasze propozycje były interesujące. Istotne jest także, aby przekazywana przez nas wiedza pozostawała na długo w pamięci uczniów. Dbajmy o to, by biblioteka była dla najmłodszych miejscem poznawania świata, miejscem, gdzie czytamy książki, ale również miejscem ciekawych zabaw.

Anna Chudzińska, uczniowie Szkoły Podstawowej w Giewartowie

Barbara Jaworowicz konsultantka CDN w Koninie

I Integracyjny Festiwal Nauki

Według *Słownika pedagogiki i psychologii* integracja to scalanie, jednocześnie; w rozumieniu pedagogicznym odnosi się do organizowania systemu szkolnictwa, procesu kształcenia, nauczania, wychowania na fundamentalnej zasadzie współpracy, współdziałania, współorganizowania życia dzieci i młodzieży całkowicie sprawnej z ich rówieśnikami o zróżnicowanej sprawności psychoruchowej, z określonymi zaburzeniami, deficytami rozwojowymi, chorobami. Taką szansę stwarza edukacja włączająca. Podstawowe założenie pedagogiki włączającej zawarte jest w tezie, w myśl której populacja uczniów stanowi jedną, wewnętrznie zróżnicowaną grupę.

W szkole ogólnodostępnej coraz częściej spotykamy się z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Pojęcie „specjalne potrzeby edukacyjne” pojawiło się w Wielkiej Brytanii w 1978 roku, w dokumencie zwanym Warnock Report i zostało upowszechnione w dekla-

racji z Salamanki, opublikowanej przez UNESCO w 1994 roku. Polska, jako państwo członkowskie, zobowiązała się do respektowania zawartych w niej postanowień, a dowodem na to są nowelizowane akty wykonawcze *Ustawy o systemie oświaty*. Gwarantują one dzieciom i młodzieży prawo do uzyskania w szkole opieki i pomocy uwzględniającej indywidualne potrzeby edukacyjne.

W przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mamy do czynienia z niską motywacją wewnętrzną. Wynika ona przede wszystkim z niskiej samooceny. Bardzo ważna w przypadku tych uczniów jest motywacja zewnętrzna, tj. uświadomienie uczniowi jego zalet, dostrzeganie starań i nawet najmniejszych postępów oraz poświęcanie mu uwagi. Ważnym elementem dla tych uczniów jest wyzbycie się lęku oraz poczucie, że również on potrafi zrobić coś dobrze. Motywacja nie trwa wiecznie, ale jest procesem ciągłym. Aby mieć

motywację, aby mieli ją nasi uczniowie, trzeba do czegoś dążyć, mieć ustalony cel. Motywacja wymaga nagrody. Motywacja i wydajność wzrastają, gdy uczniowie osiągają wyznaczone cele. Uczeń powinien myśleć pozytywnie, wierzyć we własne możliwości.

Jedną z form pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jest praca w grupie. Uczeń wtedy nie jest zdany sam na siebie, może liczyć na pomoc kolegów, ma poczucie, że jest ważnym ogniwem w grupie. Taką możliwość stwarza wspólna realizacja projektów edukacyjnych i ich publiczna prezentacja. W wyniku pracy z młodzieżą ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i poszukiwań działań motywujących ich do podejmowania wyzwań zrodziła się idea Integracyjnego Festiwalu Nauki, na którym uczniowie niepełnosprawni wspólnie z ich pełnosprawnymi kolegami mogliby prezentować rezultaty projektów edukacyjnych.

16 października 2015 roku w Gimnazjum im. Jana Pawła II w Skulsku odbył się I Integracyjny Festiwal Nauki. Organizatorami imprezy byli: Fundacja Mielnica, Gmina Skulsk, Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie oraz Gimnazjum im. Jana Pawła II w Skulsku. Projekt był współfinansowany przez Zarząd Powiatu Konińskiego i Gminę Skulsk. Obejmował organizację konferencji naukowej, której celem była popularyzacja nauk przyrodniczych, wzbudzenie refleksji na temat funkcjonowania

osób niepełnosprawnych w środowisku oraz konkurs na najlepszą prezentację projektu naukowego. Wykłady wygłosili: Anna Kwaśniewska – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koninie, prof. zw. dr hab. Piotr Pierański oraz Jan Pogodski – były Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.

W konkursie na projekt naukowy wzięła udział młodzież ze szkół powiatu konińskiego. Projekty oceniało jury składające się z naukowców i przedstawicieli Fundacji Mielnica. Jury przewodniczy-

ła Elżbieta Siudaj-Pogodska – Kanclerz WSKM w Koninie. Młodzi naukowcy reprezentowali następujące szkoły: Gimnazjum w Boguszczych, Kazimierzu Biskupim, Ślesinie, Sompolnie, Skulsku oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kleczewie. I miejsce w konkursie zajęła drużyna z Gimnazjum im. Powstańców Styczniowych w Sompolnie w składzie: Marcel Nawrocki, Przemysław Woźniak, Łukasz Leśniewski za projekt pt. „Jak zrobić głośnik z papieru”. II lokatę uzyskał zespół z Gimnazjum im. Polskich

Olimpijczyków z Kazimierza Biskupiego w składzie: Weronika Rosocka, Jagoda Zakrzewska, Oktawian Kaźmierczak za projekt pt. „Miłość niejedno ma imię”. Miejsce III zajęli uczniowie z Gimnazjum im. Jana Pawła II w Skulsku w składzie: Marcelina Łętowska, Paulina Zielińska, Eryk Molenda za projekt pt. „Fizyka w sporcie”. Wszystkie projekty były bardzo ciekawe, a ich prezentacja na bardzo wysokim poziomie. To było prawdziwe święto nauki.

Uczestnicy I Integracyjnego Festiwalu Nauki

1. Edyta Genczelewska, Renata Lebioda, Michał Bykowski
Pierwsza pomoc przedmedyczna
Gimnazjum im. Jana Pawła II w Boguszycach
Opiekunowie naukowcy: Anna Bartczak, Krystyna Minko
Pokaz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w przypadku utraty przytomności. Kształtowanie zdolności przyjęcia aktywnej postawy w warunkach zagrożenia życia ludzkiego.
2. Weronika Rosocka, Jagoda Zakrzewska, Oktawian Kaźmierczak
Miłość niejedno ma imię
Opiekun naukowcy: Grażyna Mójta
Publiczne Gimnazjum im. Polskich Olimpijczyków
Projekt ten przedstawia wiedzę na temat motywu miłości w literaturze i sztuce, kształtuje umiejętność dostrzegania uniwersalnych wartości w życiu człowieka oraz dziełach scenicznych (kabaretowych). Ukazuje pozytywne wzorce

propagujące relacje międzyludzkie.

3. Marta Niemczewska, Bartosz Jałoszyński, Marcin Woźniak
Gmina i Miasto Kleczew – przeszłość dla przyszłości
Opiekun naukowcy: Grażyna Frydrychowicz
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Kleczewie
Celem głównym projektu było ukazanie walorów środowiska przyrodniczego oraz pozaprzyrodniczego wybranego regionu, wpływu Kopalni Węgla Brunatnego Konin na życie mieszkańców Gminy i Miasta Kleczewa (geneza powstania kopalni, problem rekultywacji terenów pokopalnianych). Ponadto: przedstawienie walorów krajoznawczo-turystycznych regionu, zaprezentowanie możliwości rozwoju regionu Gminy i Miasta Kleczewa, popularyzacja wiedzy z zakresu walorów przyrodniczych i pozaprzyrodniczych Gminy i Miasta Kleczewa.
4. Aniela Purgart, Laura Gospodarek, Dominik Pietrzak
Jogurt light, czy (nie)light
Opiekun naukowcy: Katarzyna Czarnecka
Gimnazjum im. Jana Pawła II w Skulsku
Celem projektu było wykazanie, czy jogurty – reklamowane jako zdrowe produkty – są do końca zdrowe. Służyły temu przeprowadzone doświadczenia – wykrywanie tłuszczu i skrobi.
5. Paweł Rzeczkowski, Mateusz Muszyński, Jakub Buszkiewicz
Woda = Życie

Opiekun naukowy: Barbara Jaworowicz

Celem badania było przedstawienie informacji na temat zużycia wody, przygotowanie lokalnych działań w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.

6. Marcelina Łętowska, Paulina Zielińska, Eryk Molenda

Fizyka w sporcie

Opiekun naukowy: Barbara Jaworowicz

Gimnazjum im. Jana Pawła II w Skulsku

Projekt przedstawia związki fizyki z różnymi dziedzinami sportowymi. Wskazuje na wpływ zjawisk fizycznych na osiągnięte wyniki sportowe oraz ważność praw fizyki w codziennym funkcjonowaniu człowieka.

7. Mateusz Kobus, Oliwia Kozłowska, Julia Adamczyk

Uzyskiwanie własnego DNA w domowych warunkach

Opiekunowie naukowcy: Agnieszka Olińska-Burczyk, Edyta Dołowiec, Monika Rosiak

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Sompolnie

Udokumentowanie doświadczenia mającego na celu uzyskanie własnego DNA w domowych warunkach. Porównanie DNA ludzkiego i roślinnego. Kwas dezoksyrybonukleinowy jako baza danych określająca wszystkie cechy danego organizmu. Budowa kwasu DNA.

8. Marcel Nawrocki, Przemysław Woźniak, Łukasz Leśniewski
Jak zrobić głośnik z papieru?

Opiekunowie naukowcy: Agnieszka Olińska-Burczyk, Edyta

Dołowiec, Monika Rosiak

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Sompolnie

Wykonanie głośnika z papieru. Sprawdzenie, czy głośnik podłączony pod wejście mikrofonowe może służyć jako awaryjny mikrofon.

9. Miłena Schmidt, Aleksandra Piasecka, Natalia Krzymińska
Śladami Louisa Braille'a

Opiekun naukowy: Marta Kanecka

Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Ślesinie

Prezentacja dokonań Louisa Braille'a. Przedstawienie problemów związanych z funkcjonowaniem osób niewidomych, opracowanie wskazówek, w jaki sposób pomóc osobie niewidomej. Prezentacja alfabetu Braille'a.

I Integracyjny Festiwal Nauki w opinii uczestników przyczynił się do podniesienia poziomu zainteresowania nauką i zdobywaniem wiedzy. Uczestnicy wskazywali na korzyści dla uczniów, rodziców i nauczycieli. Dla uczniów – to większa pewność siebie, wykształcenie podstaw do dalszej nauki, większa samodzielność radzenia sobie w życiu. Dla rodziców i nauczycieli – to satysfakcja z pracy, podejmowanie nowych wyzwań, motywacja do dalszego wysiłku związanego z pokonywaniem codziennych trudności, pozytywna samoocena.

W związku z pozytywnym odbiorem festiwalu przez osoby biorące w nim udział oraz innych uczniów widzę potrzebę kontynuowania podobnych inicjatyw w następnych latach.

Dariusz Racinowski nauczyciel Zespołu Szkół w Brdowie

Patrzyć i utrwalać

Organizatorzy, uczestnicy, goście pierwszego wernisażu

Praca w szkole i kontakt z dziećmi oraz młodzieżą pozwalają poznać nie tylko ich umiejętności uczenia się, ale też ich pasje i zainteresowania. Dostęp do urządzeń wykonujących zdjęcia dobrej jakości jest prawie powszechny. Młodzi mają także potrzebę fotografowania otaczającego ich świata oraz wydarzeń, w których uczestniczą. Nauczyciele Zespołu Szkół w Brdowie – Bartosz Mikołajczyk i Dariusz Racinowski, po konsultacjach z dyrektorem szkoły Romualdem Czernickim, postanowili zaproponować uczniom brdowskiej szkoły udział w konkursie fotograficznym, w którym uczestnicy będą mogli zaprezentować swoje ciekawe fotografie. Słowa profesora Wiktora Zina: „Nie wystarczy patrzeć, trzeba dostrzegać” stały się mottem imprezy. Pomysłodawcy zainspirowali się też działalnością Kolskiego Klubu Fotograficznego „Fakt” im. Prof. Tadeusza Cypriana, którego były prezes – Robert Andre – jest głównym sponsorem i dobrym duchem przedsięwzięcia. Podsumowaniem każdego konkursu jest wernisaż fotograficzny połączony z wręczeniem nagród wyróżnionym uczestnikom. Uczestnicy konkursów zostali podzieleni na trzy kategorie wiekowe: dzieci (szkoła podstawowa), młodzież (gimnazjum i szkoła ponadgimnazjalna do 18 lat) i dorośli (po ukończeniu 18 lat). Pierwszy konkurs ogłoszony został we wrześniu 2011 roku. Organizatorzy zachęcani pozytywnym przyjęciem projektu postanowili organizować takie konkursy w latach następnych. W 2015 roku odbyła się czwarta edycja konkursu. Obecnie trwa piąta, jubileuszowa, która zostanie zakończona w roku następnym.

Jesień wokół nas – pomysł na temat pierwszego konkursu fotograficznego w 2011 roku podsunęła sama jesień, która w tym czasie była wyjątkowo kolorowa, słoneczna i długa. Celami konkursu były: zachęcenie uczniów do rozejrzenia się wokół siebie i dostrzeżenie ulotnego piękna jesieni; utrwalenie najpiękniejszych obrazów, aby nie były tylko chwilą, która się już nigdy nie powtórzy; wreszcie zainteresowanie sztuką fotografii,

uwrażliwienie na uważne przyglądanie się swojemu najbliższemu otoczeniu i popularyzacja fotografii jako dziedziny sztuki.

Na początku lutego 2012 roku w jednej z izb lekcyjnych brdowskiej szkoły zebrali się uczestnicy konkursu, rodzice, młodzież pozaszkolna oraz goście: ojciec Stanisław Go – proboszcz brdowskiej parafii, Robert Andre – prezes wspomnianego wyżej klubu fotograficznego, Ewa Mikołajczyk – dyrektor Przedszkola Samorządowego w Babiaku, Zbigniew Mikołajczyk – sponsor z firmy „Warta”, Krzysztof Chęciński – przewodniczący Rady Rodziców oraz Romuald Czernicki – dyrektor szkoły, który był głównym patronem konkursu. W pierwszym konkursie wzięło udział 30 uczniów ze Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Brdowie, którzy nadesłali 90 zdjęć. Każdy uczestnik dostarczył po trzy zdjęcia, z których komisja wybrała po jednym lub dwa¹. Z tych 34 wyselekcjonowanych fotografii, które były prezentowane na wernisażu, wybrano i nagrodzono w dwóch kategoriach te najbardziej efektowne. Pierwsze miejsce w gimnazjum zajęła Emilia Junkiert, drugie – Wiktorina Junkiert, a trzecie – Przemysław Trzmielewski. W szkole podstawowej pierwsze miejsce – Agata Mazur, drugie – Kinga Bolewska i trzecie – Kamil Rybiński. Zwycięzcy i uczestnicy konkursu otrzymali nagrody i drobne upominki. Było to możliwe dzięki sponsorom. Dyrektor szkoły sfinansował wywołanie zdjęć, natomiast Piotr Królikowski, Zbigniew Mikołajczyk i organizatorzy sfinansowali zakup upominków². Robert Andre – podsumowując to artystyczne przedsięwzięcie – powiedział do uczestników i gości: „W dobie fotografii cyfrowej, kiedy zdjęć powstaje ogromna ilość, ważne jest, by umieć dokonać

¹ Abk, *A w Brdowie jesienne klimaty*, „Przegląd Kolski” 2012, nr 6, s. 10.

² Dariusz Racinowski, *Barwy jesieni – zimą*, „Przewodnik Katolicki” – „Ład Boży” 2012, nr 7, s. VII.

weryfikacji uwiecznionych obrazów. Uczestnicy konkursu tego dokonali, wykazując pewną artystyczną dojrzałość w wyborze kadru. Drugim niewątpliwym plusem tego przedsięwzięcia jest to, że wykonane fotografie nie zostały w aparatach, ale można je było zaprezentować w formie wystawy. Zapewne większość autorów miała po raz pierwszy możliwość pokazania swoich prac i miejmy nadzieję, że zostali zachęceni do dalszych poszukiwań ciekawych i oryginalnych ujęć³. Wernisaż wystawy fotograficznej był pierwszym, jaki odbył się w brdowskiej szkole, ale – jak się potem okazało – nie ostatnim.

Pierwsza edycja, 1. miejsce w kategorii szkoły podstawowe
– Agata Mazur

Pierwsza edycja, 1. miejsce w kategorii gimnazja
– Emilia Junkiert

³ Abk, A w Brdowie jesienne klimaty, „Przegląd Kolski” 2012, nr 6, s. 10.

Druga edycja konkursu fotograficznego nosiła tytuł *Magiczny Brdów*. Zmodyfikowano regulamin konkursu. Uwzględniając zgłaszane uwagi, organizatorzy do dwóch kategorii wiekowych dołączyli trzecią, obejmującą dorosłych uczestników. Główne cele przyświecające 2. konkursowi to: ukazanie walorów Brdowa, uchwycenie w fotografii tego, co ulotne, promowanie miejscowości, ukazywanie piękna przyrody i krajobrazu miejscowości przy pomocy fotograficznych środków wyrazu i pełnej dowolności interpretacyjnej oraz upowszechnianie i popularyzacja fotografii jako dziedziny sztuki.

Dyrektor szkoły – Romuald Czernicki – zaproponował, by kolejne wernisaże odbywały się w sali gimnastycznej. Okazało się, że pomysł był bardzo dobry, bo zgromadzona na pokonkursowym wernisażu publiczność nie zmieściłaby się klasie. Obecni byli także goście: Robert Andre – prezes Kolskiego Klubu Fotograficznego „Fakt” im. Prof. Tadeusza Cypriana, Ireneusz Wiśniewski – przewodniczący Rady Gminy Babiak, ojciec Waldemar Pastusiak – proboszcz brdowskiej parafii oraz Romuald Czernicki – dyrektor szkoły i gospodarz miejsca. W 2. edycji konkursu udział wzięło 41 uczestników. Łącznie przesłano organizatorom 113 zdjęć, z zestawów wybrano po jednym najciekawszym. Z tych z kolei wyłoniono zwycięzców w trzech kategoriach. W kategorii dzieci: 1. Zbyszek Niedośmiałek, 2. Maria Jankowska i wyróżnienie dla Kacpra Swędery. W kategorii młodzież: 1. Krystian Korytowski, 2. Przemysław Trzmielewski, 3. Agata Mazur i dwa wyróżnienia dla Alberta Górniaka i Dominika Józwiaka. W kategorii dorośli: 1. Emilia Stempińska z Babiaka, 2. Mariusz Prażanowski z Babiaka, 3. Aleksandra Sompolska z Brdowa. Organizatorzy przeprowadzili także plebiscyt, w którym wzięli udział wszyscy obecni. Każdy zagłosował na jedno zdjęcie, które jego zdaniem było najciekawsze. Podliczono głosy i okazało się, że widzowie wybrali zdjęcie Emilii Junkiert. Nagrody ufundował Robert Andre. Gadżety przekazali: Stowarzyszenie Babiak21 i Zbigniew Mikołajczyk z „Warty”⁴. Dyrektor szkoły Romuald Czernicki ufundował wydruk zdjęć prezentowanych na wernisażu wystawy. Na zakończenie głos zabrał Robert Andre. Wyraził podziw dla organizatorów za inicjatywę, która nabrała rozmachu. Wręczył też swoją nagrodę, która przypadła Mariuszowi Prażanowskiemu. Zadeklarował pomoc w kolejnej edycji konkursu.

Wszyscy obecni podkreślali wysoki poziom niektórych zdjęć. Okazało się, że nie widzimy tego, co nas otacza. Dopiero fotografia pozwala dostrzec to ulotne piękno Brdowa.

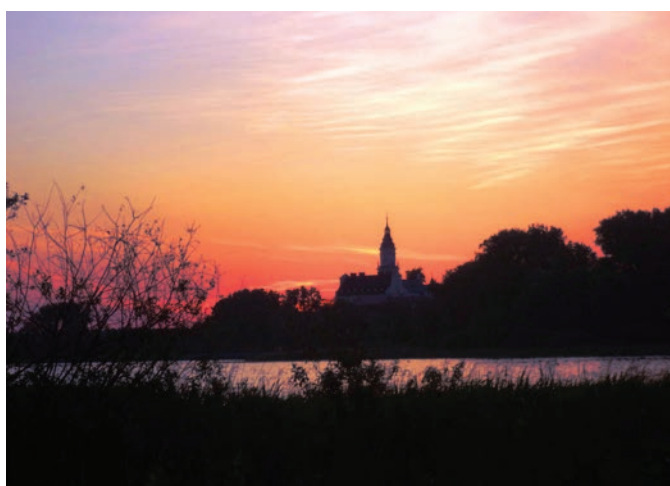

Druga edycja, 1. miejsce w kategorii dzieci
– Zbigniew Niedośmiałek

⁴ Dariusz Racinowski, *Patrzeć i dostrzegać*, „Przewodnik Katolicki” – „Ład Boży” 2013, nr 17, s. VII.

Druga edycja, 1. miejsce w kategorii młodzież
– Krystian Korytowski

Druga edycja, 1. miejsce w kategorii dorośli
– Emilia Stempińska

Przełomowa okazała się trzecia edycja tego przedsięwzięcia artystycznego. Idąc za sugestią Roberta Andre, organizatorzy postanowili, że tym razem tematem konkursu będzie **Portret osoby, na której nam zależy**. Celem konkursu było ukazanie piękna ludzkiej twarzy i postaci, również w zwyczajnych, codziennych sytuacjach, przy pomocy fotograficznych środków wyrazu⁵. Mimo obaw organizatorów, że portret jest zbyt trudną formą fotografowania, na konkurs wpłynęło ponad 170 fotografii od 61 uczestników. Nowością trzeciej edycji był udział uczestników z wielu miejscowości powiatu kolskiego, konińskiego i włocławskiego. Organizatorzy otrzymali m.in. zdjęcia z takich miejscowości, jak: Włocławek, Izbica Kujawska, Koło, Wrząca Wielka, Powiercie, Babiak i Golina. Na pokonkursowy wernisaż fotograficzny przybyli uczestnicy, mieszkańcy Brdowa oraz goście i sponsorzy. Po raz pierwszy przybył ówczesny senator RP Ireneusz Niewiarowski, który ufundował nagrody dla zwycięzców oraz upominki dla wszystkich uczestników konkursu. Był też ojciec Waldemar Pastusiak – proboszcz brdowskiej parafii, który także ufundował okazałe albumy dla zdobywców pierwszych miejsc w trzech kategoriach. Robert Andre, honorowy prezes Kolskiego Klubu Fotograficznego „Fakt” sfinansował wydruk zdjęć na wernisaż w dużym formacie. Ufundował też kilka nagród. Dyrektor szkoły Romuald Czernicki – gospodarz miejsca zaprosił zebranych na herbatę,

⁵ Abk, *Stwórzmy konkursowe portrety*, „Przegląd Kolski” 2013, nr 43, s. 8.

kawę i ciastko. W kategorii dziecięcej pierwsze miejsce zajął Sebastian Gauden z Brdowa, drugie Agata Ślebioda z Goliny, a trzecie Zuzanna Skibińska z Powiercia. W gronie młodzieży zwyciężył Mateusz Szczerbiak z Brdowa, druga była Patrycja Pietrzak z Brdowa, trzecią lokatę zajęła Emilia Dadzibóg z Izbicy Kujawskiej. Wśród zdjęć nadesłanych przez dorosłych najlepsze wykonał Piotr Butrykowski z Włocławka. Na drugim miejscu znalazła się fotografia Magdaleny Czapplewskiej z Poddębna, a na trzecim Dariusza Wiśniewskiego z Wiercinina. W plebiscycie publiczności zwyciężyła fotografia Sandry Sławnikowskiej z Brdowa⁶. Robert Andre przyznał swoją nagrodę Piotrowi Butrykowskiemu z Włocławka.

Trzecia edycja, 1. miejsce
w kategorii dzieci
– Sebastian Gauden

Trzecia edycja, 1. miejsce
w kategorii młodzież
– Mateusz Szczerbiak

Trzecia edycja, 1. miejsce
w kategorii dorośli
– Piotr Butrykowski

Czwarty konkurs fotograficzny w Brdowie pod hasłem **Fotografia uliczna (street photography)** miał za zadanie ukazanie ludzi w ciekawych sytuacjach, przedstawienie za pomocą fotografii miejsc, ludzi, rzeczywistości lub własnych refleksji oraz uchwycenie ciekawej sytuacji w zwykłym miejscu⁷. W konkursie wzięło udział 72 uczestników, którzy nadesłali ponad 200 fotografii m.in. z Brdowa, Goliny, Nowego Witoszyna, Konina,

⁶ Abk, *Obiektywem portretowali bliskie osoby*, „Przegląd Kolski” 2014, nr 15, s. 17.

⁷ Abk, *Ulica zamknięta w kadrze*, „Przegląd Kolski” 2014, nr 43, s. 11.

Nagrodzeni, goście i widzowie czwartego wernisażu

Włocławka, Leśnej Podlaskiej, Koła, Izbicy Kujawskiej, Kłodawy, Warszawy, Słupcy, Kazimierza Biskupiego, Rzeszowa, Poznań, Babiaka, Szczecina, Krakowa oraz Wielkiej Brytanii, Włoch, Nikaragui i Hiszpanii.

Na wernisaż w brdowskiej szkole przybyli uczestnicy konkursu, mieszkańcy Brdowa i innych miejscowości oraz goście. Zaprezentowano prace prawie wszystkich uczestników konkursu. Robert Andre własnym sumptem wydrukował nadesłane fotografie w dużym formacie. Nagrody dla zwycięzców w kategoriach: dzieci, młodzież i dorośli ufundowali: senator RP Ireneusz Niewiarowski, ojciec Waldemar Pastusiak, przedstawiciel Towarzystwa Ubezpieczeniowego „Warta” Zbigniew Mikołajczyk oraz organizatorzy konkursu: Bartosz Mikołajczyk i Dariusz Racinowski. Nagrody w poszczególnych kategoriach zdobyli: dzieci – Oskar Junkiert z Brdowa, Konrad Waliniak z Goliny i Kamila Trafna z Brdowa; młodzież – Faustyna Racinowska z Brdowa, Dagmara Dopierała z Konina i Karolina Trafna z Brdowa; dorośli – Andrzej Chwiałkowski z Kłodawy, Mateusz Czekański z Krakowa/Koła i Alicja Antecka z Koła. Robert Andre wręczył swoją nagrodę Andrzejowi Chwiałkowskiemu. Nagroda publiczności, w wyniku tajnego głosowania, przypadła Dagmarze Dopierała z Konina. Dla wszystkich uczestników organizatorzy przygotowali okolicznościowe dyplomy. Zabierając głos, proboszcz brdowskiej parafii powiedział: „Bardzo się cieszę, że jestem zapraszany na tego typu imprezy. Cenię każdą aktywność oddolną, których w Brdowie jest wiele. Gratuluję wszystkim uczestnikom, a także organizatorom tego pięknego pomysłu i działania”⁸.

*Czwarta edycja, 1. miejsce w kategorii młodzież
– Faustyna Racinowska*

*Czwarta edycja, 1. miejsce w kategorii dorośli
– Andrzej Chwiałkowski*

Czwarta edycja, 1. miejsce w kategorii dzieci – Oskar Junkiert

⁸ Abk, *Za rok jubileuszowa edycja*, „Przegląd Kolski” 2015, nr 21, s. 10.

We wrześniu 2015 roku organizatorzy ogłosili piątą, jubileuszową edycję konkursu fotograficznego pt. **Sport i rekreacja**. Podobnie jak w poprzednich czterech edycjach w konkursie mogą wziąć udział: dzieci, młodzież i dorośli. Każdy uczestnik może nadesłać maksymalnie trzy zdjęcia kolorowe, monochromatyczne (czarno-białe) lub w sepii. Zdjęcia należy przesyłać organizatorom w formie elektronicznej, w formacie jpg, w rozdzielczości min. 300 dpi na mailowy adres: darrac@wp.pl lub prezes-rowing86@wp.pl albo przekazać na nośnikach elektronicznych: płytka CD, pendrive i inne **do 28 lutego 2016 roku**. Do zdjęć należy dołączyć i przesyłać (może być także drogą elektroniczną) wypełnione oświadczenie dostępne wraz z regulaminem u organizatorów lub w linku ►►

<http://kolo.naszemiasto.pl/artukul/brdow-v-konkurs-fotograficzny-sport-i-rekreacja,3545964,art,t,id,tm.html>. Należy pamiętać, aby zgłaszane zdjęcia nie były wcześniej nagradzane w innych konkursach. Można przesłać zdjęcia zarówno nowe, jak i wykonane do dwóch lat wstecz⁹. Organizatorzy planują, jeśli znajdą sponsorów, wydanie jubileuszowego albumu zawierającego wszystkie nagrodzone zdjęcia z pięciu edycji.

⁹ Abk, *Zamkną w kadrze rekreację*, „Przegląd Kolski” 2015, nr 43, s. 2.

Inicjatywa, pierwotnie jednorazowa, przerodziła się w wydarzenie cykliczne. Z roku na rok rośnie liczna uczestników oraz poszerza się krąg oddziaływania konkursu. Mamy nadzieję, że dzięki wsparciu ludzi dobrej woli w przyszłości uda się organizować następne edycje. W imieniu dyrektora szkoły Romualda Czernickiego i organizatorów – Bartosza Mikołajczyka i Dariusza Racinowskiego wypada zachęcić czytelników „Konińskiego Kuriera Oświatowego”, dyrektorów, nauczycieli i uczniów do wzięcia udziału w konkursie fotograficznym organizowanym w Brdowie.

5. KONKURS FOTOGRAFICZNY "SPORT I REKREACJA"

TRZY KATEGORIE: DZIECI
MŁODZIEŻ
DOROŚLI

Zdjęcia (max 3 sztuki) należy przesłać w formie elektronicznej do końca lutego 2016 roku na e-maile podane niżej.

do zdjęć należy koniecznie dołączyć opis zdjęcia (imię i nazwisko, adres zamieszkania, kategorię, adres e-mail i oświadczenie dostępne u organizatorów).

**Konkurs pod patronatem
dyrektora Zespołu Szkół w Brdowie Romualda Czernickiego organizują:**

Dariusz Racinowski
darrac@wp.pl
609 080 669

Bartosz Mikołajczyk
prezes-rowing86@wp.pl
697 099 948

Grażyna Frydrychowicz konsultantka CDN w Koninie,
Marzena Fedorowicz nauczycielka Gimnazjum w Budziszławiu Kościelnym

Warsztaty terenowe – sposób na efektywną realizację treści kształcenia

W sobotę dnia 7 listopada 2015 r. nauczyciele powiatu konińskiego mieli okazję uczestniczyć w warsztatach pn. „Wykorzystanie walorów przyrodniczych Powidzkiego Parku Krajobrazowego w edukacji przyrodniczej ze szczególnym uwzględnieniem realizacji treści biologicznych i geograficznych w przestrzeni przyrodniczej najbliższego regionu”. Zajęcia terenowe poprowadzone zostały przez panią mgr Grażynę Frydrychowicz z Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie oraz panią dr Marzenę Fedorowicz – nauczycielkę z Gimnazjum im. Przyrodników Polskich w Budziszławiu Kościelnym i jednocześnie przewodniczącą zespołu ds. edukacji ekologicznej Związku Gmin Powidzkiego Parku Krajobrazowego. Ta ostatnia instytucja we współpracy z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego współfinansowała warsztaty. Tematyka zaproponowanych zajęć spotkała się z dużym zainteresowaniem, o czym świadczy liczba uczestników (ponad 20 osób). W warsztatach uczestniczyli nauczyciele uczący przyrody na II i IV etapie edukacji oraz nauczyciele uczący przedmiotów przyrodniczych na III i IV etapie edukacji. Oprócz nauczycieli w zajęciach wzięła także udział młodzież (absolwenci Gimnazjum

im. Przyrodników Polskich, którzy aktualnie kontynuują naukę z Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych w Kleczewie).

Warsztaty rozpoczęły się wyjazdem grupy z Konina, gdzie już w czasie podróży uczestnicy zapoznali się ze wstępnymi informacjami o parkach krajobrazowych Wielkopolski przekazanych przez panią Frydrychowicz. Pierwszym punktem warsztatów był ogród dendrologiczny przy Gimnazjum w Budziszławiu Kościelnym. Tu grupa została podzielona na mniejsze zespoły, które otrzymały pierwsze zadanie, jakim było wyznaczenie azymutu z użyciem kompasu i busoli, a następnie wykonanie szkicu terenowego przy pomocy kilku metod: szkic z 1 punktu bazowego, szkic z podstawy, szkic z marszu. Warsztaty wzbudziły wiele emocji i mimo lekkiej mżawki nie zniechęciły uczestników. W czasie tego zadania niezbędne okazało się także przypomnienie i przeciwiczenie zasad pomiarów odległości w terenie (pomiar czasu przejścia, parakroki, ocena przez porównanie, ilość szczegółów dostrzegalnych, tysięczna). Wykonanie zadania pozwoliło nauczycielom na zastosowanie poznanych metod w praktyce – co jest ważnym elementem współczesnej edukacji. Wykorzystując obecność w parku dendrologicznym, pani dr Marzena Fe-

dorowicz przedstawiła także uczestnikom różnorodność krajowych gatunków drzew, zwracając przy tym uwagę na określanie gatunku po cechach pąków zimowych.

Kolejny punkt warsztatów odbył się w Izbie Pamięci Wsi, Młynarstwa i Rolnictwa w Budziszławiu Kościelnym, którą tworzą dwa obiekty: Chata Młynarza i odrestaurowany wiatrak koźlak. W Chacie Młynarza dodatkowo znajduje się Filia Biblioteczna Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Kleczewie. Tu dzięki uprzejmości pani Teresy Fekner uczestnicy warsztatów zostali poczęstowani ciepłą kawą i wysłuchali prelekcji historyka pana mgra Macieja Grzeszczaka o walorach historycznych i przyrodniczych Powidzkiego Parku Krajobrazowego – wykład był elementem warsztatu „Jak uczyć o walorach kulturowych regionu”. Zwrócono też uwagę na rolę starych map we współczesnej interpretacji przemian regionu. Nauczyciele mieli też możliwość nabycia najnowszej książki pana Grzeszczaka pt. *Ignacewo 1863* z autografem autora.

Następnym etapem warsztatów było zapoznanie uczestników przez panią dr Marzenę Fedorowicz z możliwościami, jakie dają najnowsze technologie w nauczaniu geografii. Zaprezentowano możliwości wykorzystania GPS-u w edukacji geograficznej oraz zaprezentowano przykładowe oprogramowanie do wyszukiwania, wizualizacji i opracowywania danych przestrzennych (ArcGIS 10.2.), nawiązano też do trwającego Międzynarodowego Roku Mapy. W tym punkcie nauczyciele mogli zapoznać się z możliwościami, jakie daje technologia informacyjna wspomagająca dostęp do geoinformacji. Uczestniczący w warsztatach uczniowie zapoznali się z sylwetką najwybitniejszego polskiego kartografa XVIII w. – Hermanna Karola de Perthées’a.

W Chacie Młynarza nauczyciele i uczniowie poznali też urządzenia tworzonego Laboratorium OZE oraz stacji meteorologicznej. Wykorzystanie urządzeń pomiarowych wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem do zbierania i przetwarzania danych umożliwia prowadzenie tu lekcji w formie warsztatów.

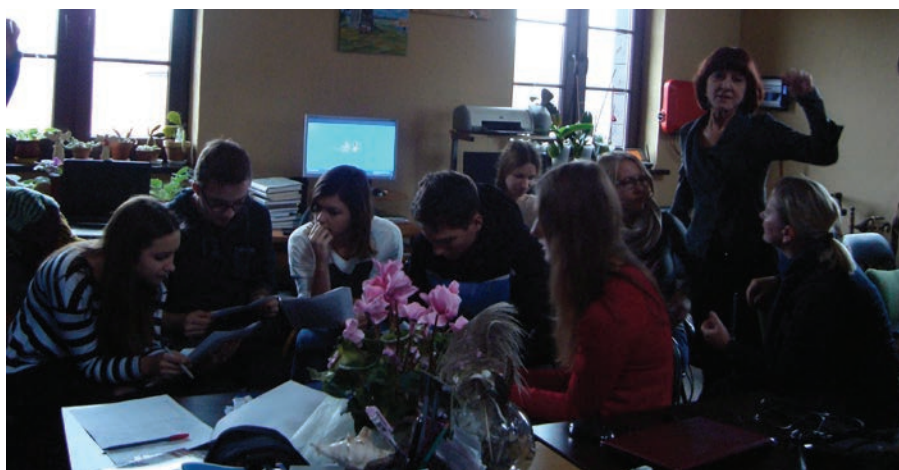

Budziszław Kościelny – ogród dendrologiczny

Kolejnym punktem zajęć były warsztaty „Uwarunkowania i następstwa przyrodnicze, społeczne i ekonomiczne rozwoju turystyki i rekreacji”, których początek odbył się w Budziszławiu Górnym, gdzie istnieje odrestaurowany, zabytkowy, XIX-wieczny dwór wraz z okalającym go parkiem podworskim. Warsztat kontynuowany był w Anastazewie, miejscu przebiegu historycznej granicy między zaborami pruskim i rosyjskim. Tu wskazano, jak ważna jest integracja międzyprzedmiotowa na lekcjach geografii, m.in. łączenie zagadnień historycznych, biologicznych i geograficznych. Praktycznym aspektem warsztatów było także wyznaczanie wysokości względnej przy pomocy szkolnych niwelatorów.

Budziszław Kościelny – w Chacie Młynarza

W Chacie Młynarza

Miejscowość Powidz była ostatnim punktem warsztatów. Miejsce to ma bogatą historię (lokacja miasta w 1243 r.), już w XV w. istniała tu szkoła parafialna podlegająca Akademii Krakowskiej, a w XVIII w. działała też Huta Powidzka (fabryka szkła), natomiast w XIX wieku było w mieście słynne uzdrowisko nad brzegami Jeziora Powidzkiego. Warsztaty w Powidzu zaproponowano uczestnikom w postaci questu, czyli metody odkrywania dziedzictwa miejsca z wykorzystaniem nieoznakowanych szlaków, którymi można wędrować, kierując się infor-

W Anastazewie

Anastazewo – grupa uczniów z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Kleczewie

macjami zawartymi w wierszowanych wskazówkach. Okazało się, że tego typu sposób poznawania regionu bardzo spodobał się uczestnikom, którzy zapoznali się wcześniej z zasadami tworzenia i wykorzystania questingu w edukacji formalnej i nieformalnej.

Mamy nadzieję, że tego typu warsztaty zachęcą nauczycieli do wykorzystywania zaprezentowanych metod i form edukacji oraz uatrakcyjnią prowadzone lekcje na różnych poziomach edukacji. Zapraszamy też do wykorzystania walorów Powidzkiego Parku Krajobrazowego, który pozwala na całą gamę zajęć terenowych z uczniami.

Powidz – dr M. Fedorowicz z grupą nauczycieli

Powidz – quest

Grupa nauczycieli uczestniczących w warsztatach

Agnieszka Wawrzyniak psycholog Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie,
Juliusz Żyto doradca zawodowy Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie

Ku dorosłości

– Wielkopolska Konferencja dla Nauczycieli

28 września 2015 roku odbyła się Wielkopolska Konferencja dla Nauczycieli pt. **AKCJA: Uczniowie u progu dorosłości. Opóźnione czy odroczone wkraczanie w dorosłość?** Konferencja została zorganizowana w ramach grantów Wielkopolskiego Kuratora Oświaty przez Instytut Psychologii, Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu pod kierunkiem prof. dr hab. Anny I. Brzezińskiej. Poświęcona była bardzo aktualnym problemom dorastania młodzieży i jej utrudnionego w obecnych czasach w naszym kraju startu w dorosłe życie, odraczenia przez młodych podejmowania się odpowiedzialnych zadań, rozpoczynania pierwszej pracy czy zakładania rodziny.

Wielu badaczy (m.in. Arnett, 2000, Furstenberg, 2000) zgodnie przyznaje, że wkraczanie w dorosłość zajmuje dziś młodym ludziom całą trzecią dekadę ich życia, a niekiedy trwa jeszcze dłużej. W tym okresie tradycyjne style dorosłego życia są tylko jednymi z wielu możliwych, zatem należy uznać, że także bycie kidults czy adultescents jest w pewnym sensie normatywne. Sposobów wkraczania w dorosłość może być wiele i trudno oceniać a priori ich adekwatność wobec społecznych oczekiwań. Możemy więc spotkać dwudziestosiemiolatka mającego żonę, dziecko, stałą pracę i kredyt na mieszkanie, oraz jego rówieśnika, który zamieszkuje w wynajętej kawalerce i wszystkie zarabiane pieniądze wydaje na utrzymanie motocykla. Pierwszą z tych osób prawdopodobnie nazwiemy dorosłą, w drugim przypadku możemy być bliżsi użycia pojęcia kidult. Niemniej warto pamiętać, że jedną z głównych cech coraz dłuższego obecnie okresu wkraczania w dorosłość jest to, że z punktu widzenia tak dzisiaj

niestabilnych kryteriów społeczno-demograficznych nic nie jest bezwzględnie normatywne bądź nienormatywne.

Badania potwierdzają, że młodzi ludzie w Polsce coraz później opuszczają domy rodzinne. Psychologowie nazywają to zjawisko odroczonej dorosłością. Sprawa ta dotyczy nie tylko Polski, ale również innych krajów europejskich. Jak dodaje prof. Brzezińska, nie jest to zjawisko złe, pod warunkiem, że nie trwa zbyt długo.

Należy wprowadzić jeszcze jedno odwołanie – dorosłość w sensie społecznym oraz dorosłość w sensie psychicznym. Mamy zatem do czynienia z dwoma głównymi obszarami analizy – dorosłością w sensie społecznym, widoczną w podejmowanych i realizowanych zadaniach życiowych, oraz dorosłością (dojrzałością) w sensie psychicznym, widoczną w takich cechach, jak: niezależność, samodzielność, odpowiedzialność za własne decyzje, gotowość do ponoszenia ich konsekwencji. W innym miejscu Piotr Oleś (2011) twierdzi, że „osiągnięcie dorosłości oznacza coraz częściej określenie kierunku własnego życia, dominującej formy aktywności (niekoniecznie zawodowej), sformułowanie życiowych dążeń na nadchodzące 10–20 lat, a także samookreślenie w kategoriach gotowości do zbudowania trwałego związku”. W tym zdaniu odwołuje się on, choć nie explicite, do jednego z najważniejszych konstruktów psychologii rozwoju i psychologii osobowości, czyli tożsamości osobistej.

Należy wytłumaczyć, czego dotyczy badane zjawisko, oraz rozróżnić dwa terminy: **odroczone** a **opóźnione** wchodzenie w dorosłość, które różnią się między sobą. O **opóźnionym wchodzeniu w dorosłość** mówimy wtedy, gdy młody człowiek w wieku około 20 lat nie dysponuje wystarczającymi kompetencjami, wiedzą i umiejętnościami, które pozwalałyby mu podjąć zadania związane z dorosłością i wypełniać je z sukcesem. Wielu młodych ludzi w wieku 18–25 lat nie czuje się osobami dorosłymi.

Otwartym pozostaje pytanie, skąd bierze się opóźnione wkraczanie w dorosłość. Zdawałoby się, że człowiek – po kilku szczeblach edukacji, po inwestowaniu w niego przez rodziców, nauczycieli – powinien być dobrze przygotowany do podjęcia różnych zadań, jakie czekają go

w dorosłym życiu. Również pracodawcy zauważają, że ci ludzie są inni niż w poprzednim pokoleniu. Wiele mówi się o ich niedojrzałości, roszczeniowości, nieodpowiedzialności.

Badacze zjawiska tłumaczą, że to prawdopodobnie wynik nie do końca ukształtowanej tożsamości. Zdaniem prof. Brzezińskiej opóźnienia wejścia w dorosłość należy wiązać z niewykształceniem pewnych kompetencji we wszystkich okresach życia, nie zaś tylko w ostatnim – tuż przed wyjściem na rynek pracy. Gdzieś wcześniej prawdopodobnie zawiniли wychowawcy, rodzice i inni odpowiedzialni za rozwój dziecka.

Według prof. Brzezińskiej jest też grupa młodych ludzi, którzy sami **odraczają wejście w dorosłość**. Są oni przygotowani do dorosłego życia, ale świadomie opóźniają swoją decyzję o wzięciu pełnej odpowiedzialności za siebie i innych. Odroczona dorosłość ma sens pod warunkiem, że nie trwa zbyt długo. Spełnia funkcję rozwojową, gdy po tym czasie młody człowiek wchodzi w świat z większym poczuciem pewności siebie i przygotowaniem do dorosłego życia.

Prof. Brzezińska twierdzi, kluczowe dla sukcesu jest rozwijanie na wszystkich etapach życia takich cech, jak: zaufanie do innych, ciekawość świata, myślenie kreatywne i umiejętność współpracy.

Temat odroczonej dorosłości poruszany był także w Polskim Radiu, gdzie dr Michał Sitek z Instytutu Badań Edukacyjnych wypowiedział się o tym zjawisku. Młodzi ludzie chętniej i dłużej się uczą, a rozpoczynanie dorosłego życia bardzo się przesunęło. W czasie studiów wiele młodych osób nie jest pewnych, co chce robić w życiu. Zapisują się na kolejne kierunki i porzucają je, czekając na następną rekrutację. W międzyczasie nie chcą się nigdzie zatrudnić. Twierdzą, iż nie opłaca im się zaczynać pracy, z której zrezygnują wraz z ponownym rozpoczęciem nauki.

LITERATURA

* Anna Izabela Brzezińska, Radosław Kaczan, Konrad Piotrowski, Małgorzata Rękosiewicz, *Odroczona dorosłość: fakt czy artefakt?*, „Nauka” 2011, nr 4, s. 67–107.

Marta Woźniak nauczycielka Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie

Innowacje pedagogiczne w Zespole Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie

Trójstronne porozumienie dotyczące współpracy przy realizacji innowacji *Klasa pod patronatem Stowarzyszenia Księgowych w Polsce* zostało oficjalnie podpisane 2 października 2015 roku w Zespole Szkół Górniczo-Energetycznych im. Stanisława Staszica w Koninie. Zawarte zostało ono pomiędzy dyrektorem szkoły

Januszem Kamińskim, prezesem Stowarzyszenia Księgowych w Polsce Oddział Wielkopolski w Poznaniu prof. dr. hab. Wiktorem Gabrusewiczem i dyrektorem tegoż stowarzyszenia Mariuszem Noworytą oraz prezesem Stowarzyszenia Księgowych w Polsce Oddział Terenowy w Koninie Kazimierzem Zającem.

oznacza wykłady w szkole oraz wycieczki do oddziału poznańskiego SK.

W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Księgowych w Polsce szkoła prowadzi innowację pedagogiczną. Idea opracowania i wdrożenia tej innowacji stanowi odpowiedź na aktualne zapotrzebowanie społeczne związane z nowoczesnymi sposobami nauki oraz potrzebą uatrakcyjniania zajęć prowadzonych dla młodzieży. Systematycznie wzrasta też zapotrzebowanie na usługi finansowo-księgowe dla firm. W Polsce rynek usług finansowych i związanych z księgowością wciąż rozwija się bardzo dynamicznie. Uczniowie będą mieli okazję do nabycia i udoskonalenia umiejętności rozliczeń finansowych i podatkowych. Będą uczestniczyć w wykładach, konkursach, wycieczkach tematycznych. Ważnym aspektem jest również kształtowanie pozytywnego wizerunku księgowego wśród młodzieży oraz upowszechnianie historii, tradycji oraz promocji dokonań i osiągnięć w zakresie rachunkowości.

W szkole prowadzona jest również druga innowacja o charakterze ekonomicznym – *Akademia Ekonomisty*. Istotą innowacji jest udział uczelni wyższych zajmujących się kształceniem ekonomistów w realizacji programu nauczania. *Akademia Ekonomisty* ukierunkowana jest na podejmowanie działań, które mają służyć kształtowaniu postaw i zachowań związanych z podejmowaniem studiów wyższych oraz planowaniem kariery zawodowej. Innowacja obejmuje wszystkie klasy technikum w zawodzie technik ekonomista i obowiązywać będzie w latach 2015/16–2018/19. Działania innowacyjne prowadzone będą pod opieką uczelni wyższych – Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu oraz Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie. Poza tym wiele instytucji podjęło chęć współpracy ze szkołą, m.in.: Miejski Rzecznik Konsumentów w Koninie, Urząd Skarbowy w Koninie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Koninie, Państwowa Inspekcja Pracy, agencje ubezpieczeniowe, banki i itp.

Na zdjęciu od lewej: Kazimierz Zajęc, Mariusz Noworyta, Wiktor Gabrusewicz, Janusz Kamiński

Główne obszary współpracy dotyczą objęcia patronatu nad uczniami rozpoczynającymi naukę w klasie I technikum ekonomicznego w roku szkolnym 2015/16, aż do ukończenia szkoły, tj. do końca roku szkolnego 2018/19. Ponadto stowarzy-

zenie zobowiązało się do prowadzenia działalności oświatowej polegającej na prezentacji uczniom wybranych zagadnień związanych z nauką rachunkowości (jak również prawem podatkowym) oraz z zawodem księgowego, co w praktyce

Wykład prof. dr. hab. Wiktora Gabrusewicza

Opieką nad innowacjami oraz kontaktem ze Stowarzyszeniem zajmują się wicedyrektor ZSGE Urszula Przybylska oraz ekonomistka Marta Woźniak.

Krystyna Jakubowicz koordynator projektu Erasmus+ Mobilność Kadry Edukacji Szkolnej

O realizacji projektu „Otwieramy się na Europę” przez nauczycieli Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie

Jeszcze przed wakacjami z dniem 1 czerwca 2015 r. Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie rozpoczął realizację projektu „Otwieramy się na Europę” w ramach akcji Mobilność Kadry Edukacji Szkolnej Erasmus+. W projekcie bierze udział 5 nauczycieli języka angielskiego i 2 nauczycieli języka niemieckiego. Większa część mobilności została zrealizowana podczas wakacji. W ramach realizacji projektu nauczyciele mieli okazję przebywać na kursach metodycznych w Irlandii, Austrii i Wielkiej Brytanii.

W lipcu br. dwie germanistki z naszej szkoły p. Agata Pigulska i p. Agnieszka Śniegowska-Szmaj brały udział w kur-

sie metodycznym dla nauczycieli języka niemieckiego w stolicy Austrii. Wiedeń to z jedno z najpiękniejszych i zarazem najciekawszych miast w Europie. Przywołuje mnóstwo skojarzeń i obrazów: walce Straussa, pałace cesarskie, modry Dunaj, słynne kolekcje sztuki, kawiarenki serwujące wyśmienite słodkości.

Siedziba szkoły Actilingua, w której odbywały się zajęcia metodyczne, mieściła się blisko centrum w zabytkowej kamienicy. Wszyscy lektorzy prowadzący szkolenie posiadali ogromne doświadczenie, ale także byli pełni entuzjazmu, potrafili efektywnie wykorzystać czas zajęć i stworzyć partnerską atmosferę, dzięki czemu nauka była prawdziwą przyjem-

nością. Panie germanistki miały okazję zaprezentować naszą szkołę, muzyczne osiągnięcia Orkiestry Dętej, jak również przybliżyć Konin i cały region uczestnikom z innych państw Unii Europejskiej. Wymiana doświadczeń i dyskusje na temat różnic i podobieństw systemów oświaty w różnych krajach dały nam okazję do wielu przemyśleń. Na pewno niektóre pomysły i innowacje w nauce języków obcych zostaną wykorzystane na lekcjach. Dopelnieniem zajęć był program kulturalno-rozrywkowy wprowadzający uczestników szkolenia w wiedeński świat sztuki i tradycji. Wyjazd ten na długo pozostanie w naszej pamięci i będzie motywacją do następnych przedsięwzięć.

Kurs metodyczny w Wiedniu

Agnieszka Śniegowska-Szmaj na zajęciach w Wiedniu

Agata Pigulska na zajęciach w Wiedniu

Agnieszka Śniegowska-Szmaj i Agata Pigulska

A tak swój pobyt w Dublinie wspomina pani Joanna Rak:

„Byłam na kursie w Dublinie w szkole językowej Centre of English Studies. Jest to popularna szkoła, w której uczyło się wielu studentów z całego świata. Najlicniejszą grupę stanowili Włosi. Dublin

jest to typowe, średniej wielkości miasto europejskie, z niską zabudową. Komunikacja miejska jest wygodna i punktualna. Istnieje możliwość zakupienia tzw. leap card i wtedy bilety są tańsze. Nazwy ulic podawane są w języku angielskim i języku irlandzkim (Gaelic Irish). Zajęcia w szkole

były ciekawe. Jeden z nauczycieli mówił z irlandzkim akcentem i trzeba było się przyzwyczaić, żeby zrozumieć, co mówi, ponieważ zupełnie inaczej wymawiał po angielsku niektóre wyrazy.

Największym minusem była pogoda, dla mnie wręcz nieprzewidywalna. Co

z tego, że codziennie sprawdzałam prognozę, jak następnego dnia i tak były co najmniej dwie pory roku razem. Jest takie powiedzenie, że w Irlandii pada dwa razy w tygodniu, raz przez 3 dni, a drugi raz przez 4 dni. Faktycznie można to odczuć.

Najciekawiej było w czasie wycieczki w poprzek wyspy nad Atlantyk, do tzw. klifów. Po drodze mijaliśmy piękne parterowe domy, pasące się owce i konie, przeważnie tereny skaliste, wąskie drogi i zadbane wsie. W czasie tej wycieczki przewodnik powiedział, że Irlandia byłaby miejscem idealnym, gdyby ktoś zbudował nad nią dach”.

Stolicę Irlandii, Dublin, odwiedziła też pani Ludmiła Maciuszek-Ryznar, która wzięła udział w szkoleniu metodycznym organizowanym przez International House Dublin.

Dublin, Irlandia

W Dublinie

Joanna Rak w Irlandii

Z kolei pani Marlena Chmielewska miała okazję brać udział w szkoleniu metodycznym w szkole Cork Language Centre International w Cork. Wyjazd miał na celu kształcenie i rozwijanie umiejętności w zakresie metodyki nauczania języków obcych, ale również i poznanie historii oraz kultury Irlandii. Blok programowy zajęć zawierał między innymi obserwacje lekcji prowadzonych przez miejscowych nauczycieli w międzynarodowej szkole. Program został również wzbogacony o seminaria, które odbywały się po południu. W czasie tych seminariów uczestnicy programu Erasmus+ mogli zadawać dowolne pytania dotyczące życia w Irlandii. Pani Marlena podkreśla, że pracownicy szkoły charakteryzowali się niezwykle otwartością na inne kultury. Każdego człowieka traktowali z szacunkiem i byli chętni do udzielenia pomocy. Serdeczność i kulturalność to cechy, które były widoczne w tej szkole zarówno wśród pracowników, jak i uczestników programu Erasmus+.

Kolejnymi uczestnikami zagranicznych mobilności były nauczycielki języka angielskiego, Sylwia Baniecka i Krystyna Jakubowicz, które na przełomie października i listopada miały okazję wziąć udział w kursie metodycznym organizowanym przez

Marlena Chmielewska w Irlandii

British Study Centres w Oksfordzie w Wielkiej Brytanii. Kurs metodyczny „Advanced Language and Methodology” poruszał takie zagadnienia, jak nauczanie mówienia, czytania i pisanie w języku obcym. Ponadto

podczas warsztatów prowadzonych przez Paula Drivera, autora książek dotyczących wykorzystania technologii informatycznej w nauczaniu, nauczyciele mieli okazję wypróbować ciekawe programy i aplikacje. >>>

Czas spędzony w Oksfordzie to nie tylko nauka, ale także zwiedzanie. Miasto znane jest przede wszystkim jako siedziba Uniwersytetu Oksfordzkiego (University of Oxford), najstarszego anglojęzycznego uniwersytetu świata. Na każdym kroku można podziwiać średniowieczną zabudowę. W Oksfordzie znajduje się najstarsze muzeum w Wielkiej Brytanii – Ashmolean Museum oraz Bodleian Library – jedna z największych i najstarszych bibliotek w kraju. Budynki uniwersyteckie

często stają się planem filmowym. Wiele scen z filmów o Harrym Potterze było kręconych właśnie w Oksfordzie. Na ulicach Oksfordu można było usłyszeć języki ze wszystkich stron świata, a podczas śródowego i czwartkowego targu przy Gloucester Green można było skosztować kuchni hiszpańskiej, japońskiej czy tajskiej. Czas spędzony w Oksfordzie to nauka, przyjemność, zwiedzanie, długie rozmowy i wymienianie doświadczeń z nauczycielami z różnych krajów.

Wszyscy uczestnicy wakacyjnych wyjazdów podkreślają, że wyjazdy i szkolenia metodyczne wzbogaciły ich warsztat pracy oraz że wymiana doświadczeń z nauczycielami z innych krajów wpłynęła korzystnie na ich rozwój zawodowy. Program Erasmus+ daje nowe możliwości, wzbogaca umysł i kreuje nową, lepszą szatę człowieka. Jest to wspaniała szansa dla wszystkich nauczycieli pragnących się rozwijać.

Oxford, Anglia

Kurs metodyczny w Oksfordzie

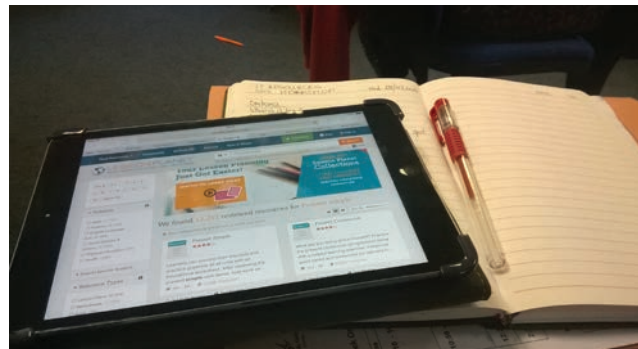
Tom Tom Tower, Oxford

W Oksfordzie

Augmented reality na zajęciach językowych w Oxfordzie

Wykorzystanie technologii informatycznej na zajęciach, Oxford

Wykorzystanie autentycznych materiałów, Oxford

Krystyna Jakubowicz i Sylwia Baniecka w Oxfordzie

Z Dita Phillips, Oxford

Wioletta Łusiaczyk, Sylwia Kościelniak-Rychlik nauczycielki Zespołu Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie

Współpraca z zagranicą

– wymiana młodzieży i nauczycieli zaprzyjaźnionych szkół

Przykładem efektywnej i owocnej współpracy naszego miasta z zagranicą na płaszczyźnie szkolnej jest realizowana przez Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych w Koninie wymiana młodzieży i nauczycieli z zaprzyjaźnioną szkołą Em-schertal-Berufskolleg w Herne w Niem-

czach. Współpraca między partnerskimi szkołami została nawiązana w 2001 r., podczas tworzenia w ZSGE „szkoły słonecznej”, a wymiana uczniów odbywa się od 2003 r. regularnie raz w roku szkolnym.

Coroczne spotkania uczniów i nauczycieli są starannie przygotowywane

przez koordynatorów wymiany ze strony polskiej i niemieckiej i mają wszechstronny wymiar. Obowiązkowym punktem każdego spotkania jest praca nad projektem edukacyjnym. Tematyka realizowanych projektów dotyczy zagadnień m.in. z zakresu wspólnej bolesnej

przeszłości i obecnych relacji pomiędzy narodami, poznawania życia codziennego w kraju sąsiada oraz przełamywania stereotypów funkcjonujących w obydwu państwach. Nie unikamy tematów trudnych, poruszamy w dyskusjach kwestie Holocaustu, ruchów nacjonalistycznych, organizujemy wyjazdy do miejsc pamięci związanych z naszą wspólną historią.

Każdy program pobytu młodzieży i nauczycieli w zaprzyjaźnionej szkole i partnerskim mieście wypełniony jest licznymi atrakcjami. W ramach realizacji wymiany międzyszkolnej organizowane są zawsze wspólne wycieczki krajoznawcze, które są doskonałą okazją do poznawania walorów turystycznych sąsiedniego kraju. Na naszych niemieckich partnerach największe wrażenie wywarła architektura Krakowa, Gdańska, Torunia i Warszawy oraz Bazylika w Licheniu. Warto wspomnieć także pobyt na Pojezierzu Kaszubskim, gdzie w Skansenie Budownictwa Drewnianego w Szymbarku uczestnicy zobaczyli m.in. dom do góry nogami czy imitację bunkrów wojennych. Natomiast młodzież polska miała możliwość zwiedzić prawie całe Zagłębie Rury z jej największymi miastami, takimi jak Essen, Bochum, Dortmund, Düsseldorf czy Köln. Odbędzie się także wycieczka do Amsterdamu, podczas której – pływając statkiem po kanałach miejskich – zwiedziliśmy „miasto na wodzie”.

Do stałych punktów programu można również zaliczyć udział w zajęciach szkolnych i praktycznych, spotkania z władzami miasta i dyrekcją szkół czy różnorodne formy spotkań integracyjnych, które są doskonałą okazją do integracji młodzieży polskiej i niemieckiej oraz wymiany doświadczeń na płaszczyźnie prywatnej i zawodowej.

Dzięki realizowanej systematycznie od 13 lat wymianie uczniów i nauczycieli udało się zrealizować zaplanowane cele, m.in. nawiązać bliższe kontakty, przyjaźnie między uczestnikami międzynarodowych spotkań, poznać życie codzienne i obyczaje w kraju partnera, przełamać stereotypy funkcjonujące w obydwu państwach, zwiększyć motywację do nauki języków obcych poprzez praktyczne zastosowanie nauczanego w szkole języka, wymienić doświadczenia związane z funkcjonowaniem szkolnictwa w obydwu krajach, poznać walory turystyczne sąsiedniego kraju i regionu partnera.

W następnych latach zamierzamy kontynuować współpracę obu szkół i podtrzymywać wieloletnie znajomości, pragniemy także rozszerzać tę współpracę o nowe aspekty.

Maria Sobczak nauczycielka Zespołu Szkół Budowlanych w Koninie

Praktyki zawodowe uczniów Zespołu Szkół Budowlanych w Koninie w krajach Unii Europejskiej

Wraz z wejściem Polski do Unii Europejskiej pojawiło się wiele dodatkowych możliwości wspierających kształcenie młodzieży, a zwłaszcza młodzieży szkół zawodowych. Programy na rzecz młodego pokolenia realizowane przez polskie szkoły z unijnych środków mają jednak dłuższą tradycję. Wcześniej szkolne jednostki oświatowe mogły korzystać z funduszy przedakcesyjnych czy z programu Leonardo da Vinci, który od 2007 roku stał się częścią programu Uczenie się przez całe życie.

Dzisiaj placówki wszystkich etapów edukacyjnych mają do dyspozycji kilka programów, w tym niełatwy, ale wart zachodu program Erasmus+, który jest następcą takich programów jak Comenius, Młodzież w działaniu czy Leonardo da Vinci. Akcje oferowane przez program to nie podane na tacy gotowe propozycje,

po które wystarczy sięgnąć, a projekty konkursowe, które trzeba solidnie przemyśleć, przygotować i na koniec wygrać, by móc dalej je realizować. A konkurencja jest silna. Bywa, że do jednego tylko konkursu (a rocznie jest ich kilkanaście) aplikuje 500–600 szkół i instytucji. Niemniej, zaplanowany na lata 2014–2020 do realizacji do 2022 r. budżet programu Erasmus+ jest pokaźny. Głównym celem programu Erasmus+ jest przeprowadzenie zadań na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu. Placówki oświatowe najczęściej startują w konkursach dotyczących mobilności uczniów, partnerstwa szkół, wymiany doświadczeń.

Zespół Szkół Budowlanych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Koninie od 2006 r. z powodzeniem uczestniczy w realizacji projektów wspomaganych finansowo z funduszy unijnych. Aktualnie nauczyciele, uczniowie szkoły, przy wsparciu dyrekcji i Urzędu Miasta Konina, już trzeci raz urzeczywistniają najciekawsze i najbardziej spektakularne z działań proponowanych przez Erasmus+ – realizowane w krajach Unii Europejskiej i krajach stowarzyszonych z UE praktyki zawodowe dla uczniów. Pierwotnie w ramach Leonardo da Vinci, aktualnie w ramach Erasmus+ grupy młodzieży ZSB wraz z opiekunami wyjeżdżają do Wielkiej Brytanii, a w tym roku po raz pierwszy także do Niemiec, żeby przygotowywać się do pracy w swoim przyszłym zawodzie. Łącznie już 66 dziewcząt i chłopców odbyło zagraniczne praktyki w przedsiębiorstwach takich jak: hotele, restauracje, firmy o profilu budowlanym czy mechanicznym. Dla praktykantów wybierane są podmioty o wysokim europejskim standardzie świadczonych usług czy wykonywanej produkcji. W takim otoczeniu młodzież może porównać nabyte w szkole umiejętności czy możliwości zawodowe z kompetencjami bardziej doświadczonych pracowników firm zachodnich, a w wielu wypadkach również z praktykantami z innych państw, przyjeżdżającymi ze szkół o podobnym profilu kształcenia. Jedno-

częściej młodzież uczy się praktycznego zawodu, języka obcego, obycia, pracy w grupie. Nabywa umiejętności radzenia sobie w życiu, samodzielności. Poznaje kulturę kraju odbywania praktyk.

Uczniowie ZSB otrzymują pochwały od swoich zagranicznych pracodawców m.in. za pracowitość, rzetelność i kreatywność. Wszyscy uzyskują certyfikaty uczestnictwa w projekcie oraz certyfikaty Europass mobilność zaświadczające o

nabytych kompetencjach. Szkoła szczyci się dobrymi osiągnięciami swoich wychowanków, a propozycja odbycia praktyk w innych krajach niż Polska jest interesującą i kuszącą alternatywą dla uczniów zastanawiających się nad wyborem szkoły i przyszłego zawodu.

Podjęcie projektu mobilności uczniów otworzyło konińską placówkę na nowe możliwości i zapewniło rozwój samej szkoły. Podjęcie współpracy

z partnerem zagranicznym pozwoliło zaangażować we współpracę oddaną grupę nauczycieli, udoskonalić szkolne procedury związane z monitorowaniem, ewaluacją i walidacją projektów mobilności. Zespół Szkół Budowlanych w tej dziedzinie będzie dążyć do dalszego rozwoju. W tej chwili planowane są kolejne wyjazdy młodzieży na zagraniczne praktyki zawodowe. W planach są też mobilności kadry nauczycielskiej.

Jarosław Durka doradca Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie,
wykładowca Uniwersytetu Opolskiego

Unia Europejska – polityka i gospodarka

Test z VIII Powiatowego Konkursu z Wiedzy o Społeczeństwie dla Gimnazjów zorganizowanego pod patronatem Jurajskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych w roku szkolnym 2014/2015 w Myszkowie (woj. śląskie)

Zakres materiału:

- cele Unii Europejskiej,
- najważniejsze instytucje i organy Unii Europejskiej – rola i funkcjonowanie,
- gospodarka Unii Europejskiej,
- polityka państw członkowskich Unii Europejskiej,
- Polska i Polacy w Unii Europejskiej.

Czas: 40 minut.

Maksymalnie do zdobycia 30 punktów; laureatami konkursu zostały osoby, które otrzymały 25 punktów lub więcej.

1. Uzupełnij zdania: (7 pkt)

- a) W procesie stanowienia prawa UE uczestniczą trzy główne instytucje:
- ....., który reprezentuje obywateli UE i jest przez nich bezpośrednio wybierany;
  - ....., która reprezentuje rządy państw członkowskich. Pracom Rady przewodniczą kolejno poszczególne kraje UE w ramach tzw. Prezydencji;
  - ....., która reprezentuje interesy całej Unii.
- b) Ważną rolę odgrywają dwie inne instytucje:
- ..... stoi na straży stosowania prawa europejskiego;
  - ..... kontroluje finansowanie działań Unii.
- c) Unia Europejska posiada szereg innych, wyspecjalizowanych instytucji i organów międzyinstytucjonalnych:
- ..... odpowiada za europejską politykę pieniężną;
  - ..... reprezentuje władze regionalne i lokalne.

2. Wpisz „PRAWDA” lub „FAŁSZ” obok poniższych twierdzeń dotyczących rolnictwa. (7 pkt)

Polityka rolna UE – wspólna polityka rolna – służy wielu celom. Są to:

umożliwienie rolnikom wyprodukowania wystarczającej ilości żywności dla mieszkańców Europy	
zagwarantowanie bezpiecznej żywności	
ochrona rolników przed nadmiernymi wahaniami cen i kryzysem na rynku	
pomoc dla rolników, dzięki której mogą inwestować w swoje gospodarstwa i je modernizować	
likwidacja społeczności wiejskich o zróżnicowanej gospodarce	
stopniowe ograniczanie miejsc pracy w sektorze spożywczym	
ochrona środowiska i dbałość o warunki, w jakich żyją zwierzęta	

3. Zaznacz znakiem „X” cztery priorytety unijnej polityki regionalnej. (4 pkt)

- badania naukowe i innowacje
- wspieranie dążeń separatystycznych
- technologie informacyjne i komunikacyjne
- wspieranie działań centralizacyjnych poszczególnych państw
- likwidacja odrębności poszczególnych regionów
- wsparcie dla dużych koncernów działających w poszczególnych regionach
- większa konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw
- przejście na gospodarkę niskoemisyjną

4. Zaznacz znakiem „X” trzy prawdziwe projekty unijne realizowane w Polsce. (3 pkt)

- Zwiększenie przepustowości Lotniska Chopina w Warszawie
- Rozbudowa lotniska w Krakowie
- Budowa lotniska w Częstochowie
- Modernizacja Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek”
- Budowa oczyszczalni ścieków w Żywcu
- Budowa stacji wydobycia gazu łupkowego w Lublinie

5. Liczba polskich posłów w Parlamencie Europejskim to (podkreśl właściwą odpowiedź): (1 pkt)

- a) 41   b) 51   c) 61   d) 70

6. Polska jest członkiem strefy Schengen od 21 grudnia (podkreśl właściwą odpowiedź): (1 pkt)

- a) 2004 roku   b) 2005 roku   c) 2006 roku   d) 2007 roku

7. Polska przewodniczyła w Radzie UE w roku (podkreśl właściwą odpowiedź): (1 pkt)

- a) 2007   b) 2009   c) 2011   d) 2013

8. Wpisz nazwiska polskich polityków obok pełnionych funkcji. (6 pkt)

Jerzy Buzek, Donald Tusk, Danuta Hübner, Janusz Lewandowski, Bogusław Liberadzki, Jan Kułakowski

Komisarz ds. rozwoju regionalnego .....

Rządowy pełnomocnik ds. negocjacji Polski z UE .....

Przewodniczący komisji budżetowej Parlamentu Europejskiego.....

Przewodniczący Parlamentu Europejskiego .....

Wiceprzewodniczący komisji Kontroli Budżetowej Parlamentu Europejskiego .....

Przewodniczący Rady Europejskiej.....

KLUCZ ODPOWIEDZI**1.**

Parlament Europejski, który reprezentuje obywateli UE i jest przez nich bezpośrednio wybierany

Rada Unii Europejskiej, która reprezentuje rządy państw członkowskich. Pracom Rady przewodniczą kolejno poszczególne kraje UE w ramach tzw. Prezydencji.

Komisja Europejska, która reprezentuje interesy całej Unii.

Trybunał Sprawiedliwości stoi na straży stosowania prawa europejskiego.

Trybunał Obrachunkowy kontroluje finansowanie działań Unii.

Europejski Bank Centralny odpowiada za europejską politykę pieniężną.

Komitet Regionów reprezentuje władze regionalne i lokalne.

2.

umożliwienie rolnikom wyprodukowania wystarczającej ilości żywności dla mieszkańców Europy	Prawda
zagwarantowanie bezpiecznej żywności	Prawda
ochrona rolników przed nadmiernymi wahaniami cen i kryzysem na rynku	Prawda
pomoc dla rolników, dzięki której mogą inwestować w swoje gospodarstwa i je modernizować	Prawda
likwidacja społeczności wiejskich o zróżnicowanej gospodarce	Falsz
stopniowe ograniczanie miejsc pracy w sektorze spożywczym	Falsz
ochrona środowiska i dbałość o warunki, w jakich żyją zwierzęta	Prawda

3.

- badania naukowe i innowacje
 technologie informacyjne i komunikacyjne
 większa konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw
 przejście na gospodarkę niskoemisyjną

4.

- Zwiększenie przepustowości Lotniska Chopina w Warszawie
 Rozbudowa lotniska w Krakowie
 Budowa oczyszczalni ścieków w Żywcu

5. 51**6. 2007****7. 2011****8.**

Komisarz ds. rozwoju regionalnego ..... *Hübner*

Rządowy pełnomocnik ds. negocjacji Polski z UE ..... *Kułakowski*

Przewodniczący komisji budżetowej Parlamentu Europejskiego ..... *Lewandowski*

Przewodniczący Parlamentu Europejskiego ..... *Buzek*

Wiceprzewodniczący komisji Kontroli Budżetowej Parlamentu Europejskiego ...*Liberadzki*

Przewodniczący Rady Europejskiej ..... *Tusk*

BIBLIOGRAFIA

- Oficjalny portal Unii Europejskiej, http://europa.eu/abc/keyfigures/index_pl.htm [dostęp: 13.02.2015 r.].
- UniaEuropejska.org. Niezależny portal informacyjny o UE i Europie, <http://www.uniaeuropa.org/> [dostęp: 13.02.2015 r.].
- Unia Europejska, [w:] Wikipedia. Wolna encyklopedia, http://pl.wikipedia.org/wiki/Unia_Europejska [dostęp: 13.02.2015 r.].

Piotr Gołdyn konsultant CDN-u w Koninie

OCALENI OD ZAPOMNIENIA...

Wizerunki zasłużonych dla kultury mieszkańców Wielkopolski Wschodniej (16)

Roman Kmiecik (1889–1946)

– kapłan o zacięciu społecznym i wydawniczym

*Roman Kmiecik
jako uczeń gimnazjum w Kaliszu*

*Ks. Roman Kmiecik
– neoprezbiter*

Do dłuższej przerwy wracamy do cyklu prezentacji osób związanych z Wielkopolską Wschodnią, którzy zasłużyli się na niwie edukacyjnej czy społecznej. Tym razem postać związana z omawianym regionem poprzez trzykrotne pełnienie posługi duszpasterskiej w parafiach wschodniej Wielkopolski. Postacią tą jest ks. Roman Kmiecik, który jako prefekt pracował w Kole, a jako proboszcz w Dobrej i Tuliszkowie. W każdym z tych miejsc zasłużył się nie tylko jako duszpasterz, ale przede wszystkim jako społecznik i wydawca. Warto zatem poświęcić kilka słów tej postaci, która w wymienionych miejscowościach funkcjonuje nadal w pamięci społecznej, w pozostałej części regionu jest zupełnie nieznaną, a szkoda...

Roman Kmiecik przyszedł na świat 26 lutego 1889 r. w Mieleszynie (ziemia wieluńska). Rodzicami jego byli Kazimierz i Franciszka. Matka zmarła, kiedy Roman miał 4 lata. W wieku dziewięciu lat został oddany na naukę do gimnazjum w Kaliszu. Początkowo mieszkał w internacie, a później na stacji u Walentyny Czerwińskiej, matki Sławomira Czerwińskiego, późniejszego ministra oświaty. Czerwiński stanął na czele strajku szkolnego w 1905 r., a Kmiecik również zaangażował się w ten strajk,

przygotowując ze swoim starszym kolegą petycję do władz szkolnych, domagając się nauczania w języku polskim. Był wtedy w VI klasie gimnazjum.

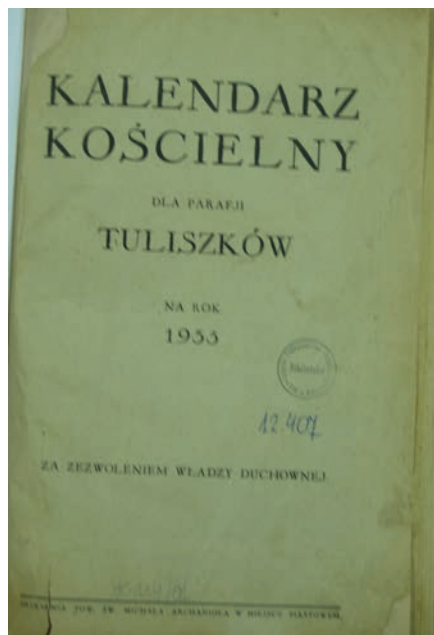
Od lat najmłodszych czuł jednakże powołanie do stanu duchownego. Być może wpływ na to miał ks. Stanisław Maniewski, który wspomagał ojca w wychowaniu małego Romana, a u którego jako gimnazjalista spędzał wakacje, najpierw w Licheniu, później w Kramsku. Dodatkowo na decyzję wyboru kapłaństwa wpłynęła postawa kolegi z gimnazjum – Franciszka Rawickiego, który pojechał na egzaminy do seminarium wrocławskiego. Kmiecik nie zdecydował się zrobić tego przed wakacjami, ale dał sobie jeszcze kilka miesięcy czasu i zdał do seminarium dopiero po wakacjach. Chętnych do studiów seminaryjnych było sześćdziesięciu, przyjętych zostało zaledwie 12, w tym właśnie Roman Kmiecik. W seminarium był dość aktywnym studentem, od piątego roku zajmował się sprowadzaniem książek dla współbraci, a od szóstego roku był dziekanem swojego kursu (językiem szkolnym powiedzielibyśmy, że był przewodniczącym klasy).

Święcenia otrzymał w roku 1911. Najpierw 11 marca – święcenia subdia-

konatu, następnie 1 kwietnia – diakonat. Właściwe święcenia kapłańskie przyjął 17 grudnia 1911 r. z rąk biskupa wrocławskiego Stanisława Zdzitowieckiego. Uroczystość miała miejsce w kościełku seminaryjnym pod wezwaniem św. Witalisa. Swoją pierwszą mszę – prymicyjną – odprawił w kościele parafialnym w Kramsku. Potem trochę czasu spędził w rodzinnych stronach. Jeszcze przed święceniami został wysłany na dalsze studia do Petersburga, jednakże wrócił stamtąd po kilku miesiącach, ze względu na atmosferę, jaka tam panowała wokół Polaków.

Pierwszą placówką, na której przyszedł mu pracować, był Rzgów koło Łodzi. Nie pracował tam jednakże zbyt długo, bowiem został przeniesiony do Dobrcza koło Kalisza. Tu zaangażował się mocno w pracę duszpasterską i społeczną. Założył ochronkę i małą biblioteczkę przyparafialną. Za zgodą władz rosyjskich nauczał także w szkołach w Dobrczu i Sulisławicach.

W roku 1914 r. został przeniesiony do Pabianic. Tam także był niezwykle aktywnym duszpasterzem i działaczem społecznym. Między innymi opiekował się ofiarami I wojny światowej. Wielu dzieł, które rozpoczął, nie udało mu się dokończyć, bowiem w listopadzie 1915 r. przeniesiono go do Koła, gdzie najpierw pełnił obowiązki rektora klasztoru bernardyńskiego, w którym mieszkał ostatni zakonnik – o. Franciszek Czachorowski. Kmiecik doprowadził – dzięki kwestom, które odbywał po okolicznych wioskach – do częściowej renowacji kościoła i klasztoru. Wyposażył kościół w świece, naprawił dach, odbudował parkan. Po ponownym osiedleniu się tam zakonników ks. Roman Kmiecik został prefektem szkół. Między innymi przyczynił się do usunięcia ze stanowiska kierownika gimnazjum męskiego Stanisława Kwasięborskiego. O tym wydarzeniu w swoim życiorysie pisał: „W ostatnim roku pobytu w Kole stoczyłem walkę z dyrektorem gimn. Męskiego, St. Kwasięborskim, który dawał zgorszenie mło- ▶▶

Karta tytułowa „Kalendarza Kościelnego dla Parafii Tuliszków na rok 1935”

dzieży, gdyż doprowadził do separacji małżonków Freudenreichów. Zwołałem zebranie rodzicielskie, przedstawiłem wszystko bez ogródek i wykazałem, że taki nie może być kierownikiem szkoły społecznej. Dyrektor opuścił Koło”.

W Kole także uaktywniła się jego dusza społecznika. Założył tu między innymi koło Polskiego Czerwonego Krzyża i udzielał się w Towarzystwie Dobroczyńności. Kiedy zaś wybuchła wojna polsko-bolszewicka, zgłosił się na ochotnika. Chciał pełnić posługę kapłana. Nie otrzymał jednakże zezwolenia władzy kościelnej, został natomiast skierowany do pracy w parafii w Radomsku. Tu z kolei pełnił funkcję prefekta dwóch szkół, a także włączył się niezwykle aktywnie w organizację i wydawanie lokalnej gazety, która wychodziła pod tytułem „Gazeta Radomska”. Prowadził także hufiec męski Związku Harcerstwa Polskiego, a także patronował Stowarzyszeniu Robotników Chrześcijańskich.

Z Radomska został ściągnięty do Włocławka, gdzie pełnił obowiązki dyrektora Księgarni i Drukarni Diecezjalnej. W październiku 1924 r. biskup włocławski powierzył mu probostwo parafii w Dobrej. Okazał się zarówno dobrym duszpasterzem, zakładając kilka stowarzyszeń religijnych, jak i dobrym administratorem. Zainstalował bowiem ołtarz główny i ołtarze boczne, a także wybrukował drogę na cmentarz parafialny. Wspierał lokalną oświatę, był między innymi przewodniczącym dozoru szkolnego. Założył w Dobrej mleczarnię, Bank Spółdzielczy i reaktywował kółko rolnicze. W tym czasie został ponownie

dyrektorem Księgarni i Drukarni Diecezjalnej. Pracując w Dobrej wydał Kalendarz Parafialny na rok 1929 dla Dobrej i okolicy, który wśród badaczy prasy kościelnej II Rzeczypospolitej uważany jest za dzieło unikatowe.

Od września 1930 r. do października 1931 r. prowadził parafię w Radziejowie. Po tym krótkim pobycie został skierowany do pracy w Tuliszku. Pracę w tej parafii rozpoczął 17 października 1931 r. Jego posługa była także niezwykle aktywna duszpastersko i społecznie. Także w Tuliszku wydał kalendarz – Kalendarz Kościelny dla Parafii Tuliszków na rok 1935. Wydając go, chciał, aby parafianie poznali dzieje swojej parafii, bowiem tego, czego się nie zna, nie można kochać i szanować. Angażował się mocno w działalność społeczną, a przykładem może być choćby założenie przez niego koła Ligi Morskiej i Kolonialnej, której przewodniczył.

Z Tuliszku odszedł na własną prośbę w 1935 r. Próbował z kilkoma kapłanami założyć nowe zgromadzenie, jednakże napotkał na problemy natury formalnej. Prosił więc biskupa o zwolnienie z diecezji, na co otrzymał zgodę, choć niechętnie wydaną. Wstąpił do zgromadzenia księży filipinów. Został skierowany do pracy w Studziannie, gdzie między innymi prowadził rekolekcje w okolicznych parafiach. Wtedy dość znacząco pogorszył się jego stan zdrowia – choroba gardła. Powziął wówczas decyzję powrotu do diecezji, jednakże przełożeni zakonu skierowali go do Gostynia, na Świętą Górę, gdzie prze-

bywał kilka lat pod opieką lekarską. Tuż przed wybuchem wojny kardynał August Hlond powierzył filipinom parafię w Starym Oleksieńcu na Wołyniu. Potrzebny był tam doświadczony duszpasterz i do pracy tej zgłosił się ks. Roman Kmiecik. Po objęciu parafii pisał do swego przyjaciela, że jeśli chce zobaczyć, jak się pracuje w biedzie, to powinien przyjechać do niego.

Po zajęciu Wołynia przez Rosjan mieszkał jakiś czas w kaplicy na cmentarzu, ale tracił wszystkich swoich parafian; sytuacja powtarza się w kolejnym miejscu. Po wkroczeniu Niemców jest nękany przez gestapo. Więziony i wypuszczany na przemian. W 1943 r. przedostaje się do Studzianny i tam przebywa do 1945 r., do końca wojny. Potem przenosi się do Gostynia. Straty wojenne wśród duchowieństwa diecezjalnego powodują, że nie może prowadzić życia wspólnotowego, ale na prośbę arcybiskupa Walentego Dymka obejmuje posługę w parafii Strzelce Wielkie. Tam dociera do niego informacja, że z obozu koncentracyjnego w Dachau wrócił szczęśliwie jego przyjaciel – ks. Zenobiusz Nazdrowicz. Ks. Roman Kmiecik postanawia wrócić do macierzystej diecezji. Najpierw zostaje administratorem parafii Psary koło Dobrej, a następnie – na własną prośbę – zostaje wikariuszem w Stawiszynie, gdzie posługę proboszczowską pełni właśnie ks. Z. Nazdrowicz.

W Stawiszynie kończy się nagle bogate życie ks. Romana Kmiecika. Umiera 9 lipca 1946 r. w wieku 57 lat. Uroczystości pogrzebowe odbyły się dwa dni

Mogiła ks. Romana Kmiecika na cmentarzu w Stawiszynie

później – 11 lipca. Przewodniczył im biskup sufragan włocławski ks. Franciszek Korszyński. Licznie przybyli duchowni, w tym także ze zgromadzenia filipinów, oraz parafianie nie tylko stawiszynscy, ale także z poprzednich parafii – Dobrej, Psar, Tuliszkowa, Radziejowa. Jego ziemskie szczątki spoczęły na cmentarzu parafialnym w Stawiszynie.

Pamięć o ks. Kmieciuku szczególnie mocno kulturowana jest w regionie tureckim, a przede wszystkim w Dobrej.

Działa tam Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Powiatu Tureckiego im. ks. Romana Kmiecika. Ono właśnie podtrzymuje pamięć o tej postaci. Powyższym artykułem wnosimy skromną cegiełkę do upamiętnienia ks. Kmiecika i przypomnienia go szerszemu gronu.

BIBLIOGRAFIA

– Archiwum Diecezjalne we Włocławku, Archiwum Kurii Diecezjalnej we Włocławku, Akta Personalne ks. Romana Kmiecika, sygn. 129.

- Bryliński W., *Parafia św. Wita w Tuliszkowie. Dzieje i współczesność*, Włocławek 2015.
- Mieczynski G., *Stowarzyszenia społeczne w Radomsku w latach 1881–1939*, Radomsko 2008.
- Nazdrowicz Z., *Ks. Proboszcz Roman Kmiecik*, „Kronika Diecezji Włocławskiej” 1946, nr 7–8, s. 111–115.
- Tyczyno A.R., *Kmiecik Roman*, [w:] *Turek i okolice. Słownik biograficzny*, Turek 2011, s. 139–141.

Grażyna Frydrychowicz konsultantka CDN w Koninie

REGION W WEEKEND (11)

Wielkopolska – kraina pałaców, zamków i dworów (część II) Rogalin – pałac wśród dębów

Rogalin – niewielka wieś w województwie wielkopolskim, powiecie poznańskim, gminie Mosina, położona na południe od Poznania nad rzeką Wartą. Nazwa miejscowości w formie Rogalino pojawiła się w łacińskim dokumencie z 1247 roku księcia polskiego Przemysła II i przypuszczalnie nawiązuje do kształtu licznych starorzeczy Warty w tej okolicy.

Historia

Rogalin swą sławę zawdzięcza osobliwemu położeniu, ciekawej historii i niemal nienaruszonej kompozycji zespołu pałacowo-parkowego z galerią obrazów – głównej siedziby zasłużonego dla Polski rodu Raczyńskich.

Pierwsze wzmianki o Rogalinie pochodzą z XIII wieku. W roku 1589 Rogalin został nabyty przez Eliasza Arciszewskiego (teologa ariańskiego). W 1592 roku urodził się tu Krzysztof Arciszewski, admirał floty holenderskiej i późniejszy dowódca artylerii koronnej. W drugiej połowie XVIII w. wieś przeszła w ręce Kazimierza Raczyńskiego, starosty generalnego Wielkopolski i marszałka koronnego. Na przełomie XVIII i XIX wieku Raczyńscy wybudowali tu barokowo-klasycystyczny pałac (druga połowa XVIII w. i początek XIX wieku), a następnie kaplicę (czas budowy przypadł na lata 1817–1820), w której podziemiach znajduje się mauzoleum. Latem 1831 roku w Rogalinie zatrzymał się Adam Mickiewicz.

Podczas Wiosny Ludów (w 1848 roku) w Rogalinie znajdował się jeden z głównych obozów powstańców operujących między Stęszewem a Kórnikiem. 8 maja 1848 roku pod Rogalinem odbyła się bitwa kończąca istnienie Rzeczypospolitej Mosińskiej.

W 1910 roku powstał budynek galerii, w którym Edward Aleksander Raczyński udostępnił publiczności swoją kolekcję malarstwa europejskiego i polskiego przełomu XIX i XX wieku. Przed II wojną światową była ona uważana za najlepszy zbiór malarstwa współczesnego na ziemiach polskich. Ostatni właściciel majątku Rogalin pod koniec 1990 roku założył Fundację im. Raczyńskich, za pośrednictwem której przekazał cały majątek Raczyńskich w Polsce Muzeum Narodowemu w Poznaniu. Po wojnie zespół pałacowo-parkowy był przez wiele lat zaniedbany. Prowizoryczne remonty przeprowadzono w latach 1975–2000. Kompleksowej rewaloryzacji i modernizacji pałacu dokonano w latach 2007–2009

oraz 2013–2015, co umożliwiło upowszechnienie zwiedzającym zabytkowego zespołu pałacowo-parkowego hrabiów Raczyńskich.

Portret Edwarda Aleksandra Raczyńskiego

Pałac – muzeum

Rogalińską rezydencję zbudowano w drugiej połowie XVIII wieku jako rodową siedzibę Kazimierza Raczyńskiego, pisarza koronnego, późniejszego starosty generalnego Wielkopolski i marszałka nadwornego koronnego na dworze Stanisława Augusta Poniatowskiego. Na początku lat 70. XVIII wieku powstało regularne, późnobarokowe założenie pałacowo-parkowe w typie „pomiędzy dziedzińcem i ogrodem”, które przetrwało do dziś w pierwotnym kształcie, ze śladowymi zmianami wprowadzanymi przez kolejnych właścicieli. Pałac składa się z głównego budynku i połączonych z nim ćwierćkolistymi skrzydłami galeriowymi dwóch oficyn bocznych. Wzdłuż poprzedzających go dziedzińców usytuowano drewnutnię, stajnię, powozownię i dworskie czworaki. Za pałacem rozciąga się ogród francuski z zamykającym go od zachodu kopcem widokowym. Autorstwo projektu przypisuje się nieznanemu twórcy ▶▶

Pałac w Rogalinie

z kręgu saskich architektów, działających w Warszawie w latach sześćdziesiątych XVIII wieku. W początku XIX wieku wnuk Kazimierza, Edward Raczyński wznosił na wschodnim krańcu rezydencji wzorowany na antycznej budowli *maison carree* w Nîmes we Francji kościół (mauzoleum) i poszerzył założenie o park krajobrazowy. W drugiej połowie XIX wieku powstała też obecna forma dziedzińca, z gazonem i alejami kasztanowymi. W pałacu Edward Raczyński przekształcił salę balową (słynną nie tylko w Wielkopolsce) na rogalińską zbrojownię o neogotyckiej dekoracji. Wypełniona dawną bronią i pamiątkami narodowymi była pierwszą na tym terenie utrzymaną w duchu romantycznym izbą muzealną. Kolejny ważny moment w dziejach rezydencji wiąże się z działalnością Edwarda Aleksandra Raczyńskiego i jego żony Róży z rodu Potockich, którzy w końcu XIX wieku przeprowadzili szeroko zakrojony remont pałacu. W jego wyniku między innymi dawna reprezentacyjna sala jadalna została przekształcona w neobarokową bibliotekę wypełnioną wydawnictwami o sztuce. W 1910 roku powstał natomiast usytuowany poniżej oficyny południowej budynek galerii, w którym Edward Aleksander Raczyński (znawca i kolekcjoner) umieścił i udostępnił publiczności gromadzoną przez niemal czterdzieści lat kolekcję malarstwa europejskiego i polskiego przełomu XIX i XX wieku, uznawaną przed II wojną światową za najciekawszy zbiór malarstwa współczesnego na ziemiach polskich. Czas II wojny światowej, gdy pałac był siedzibą szkoły Hitlerjugend i kilka lat powojennego opuszczenia szczęśliwie nie spowodowały zniszczenia jego architektury. Nastąpiło natomiast znaczne rozproszenie oryginalnego wyposażenia wnętrza.

Pałac Raczyńskich w Rogalinie wywarł wielki wpływ na środowisko twórców i fundatorów w osiemnastowiecznej Wielkopolsce i należy bez wątpienia do czołowych przykładów architektury rezydencjonalnej w Polsce. Swoje szczególne miejsce w historii polskiej kultury zawdzięcza jednak nie tylko artystycznej wartości obiektu i wybitnym walorom kompozycyjnym układu przestrzennego rezydencji powiązanego z naturalnym krajobrazem. Z Rogalinem i rodem Raczyńskich wiąże się bowiem kultywowana przez kolejne generacje wspaniała tradycja mecenatu kulturalnego i artystycznego. Zaowocowała ona między innymi takimi dokonaniem, jak ufundowana przez Edwarda pierwsza w Wielkopolsce biblioteka publiczna – Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu, znakomita kolekcja malarstwa europejskiego jego brata Atanazego, stano-

wiąca dziś trzon zbiorów poznańskiego Muzeum Narodowego, czy wzmiankowana już galeria rogalińska Edwarda Aleksandra udostępniona szerokiej publiczności. Wpisując się w tę tradycję, ostatni męski potomek rodu, prezydent Rzeczypospolitej Polski na Uchodźstwie Edward Bernard Raczyński utworzył w 1991 roku Fundację im. Raczyńskich przy Muzeum Narodowym w Poznaniu, której przekazał zbiory malarstwa z galerii i inne dzieła sztuki pochodzące z pałacu oraz prawa własności do zespołu rezydencjonalnego.

Gabinet Londyński Edwarda Bernarda hr. Raczyńskiego

Londyn 8, Lennox Gardens – to adres, pod którym Edward Bernard Raczyński, Prezydent Rzeczypospolitej Polski na Uchodźstwie spędził 26 lat swego życia. To w tym gabinecie przyjmował oficjalnych gości, przyjaciół, rodzinę. Tu tworzyła się także historia Polski.

Edward Bernard Raczyński

Jan Nowak-Jeziorański tak wspomina londyński dom Edwarda Bernarda Raczyńskiego: „Do jego skromnego mieszkania ciągnęły bez przerwy pielgrzymki z Polski. Odwiedzał go Wałęsa, trzech premierzy, ministrowie, działacze polityczni, pisarze i artyści. Przyjmował wszystkich z tą samą prostotą i serdecznością. Służył ludziom i Ojczyźnie swą rozległą wiedzą i mądrymi, wyważonymi sądami”.

Obecnie wiernie odtworzony gabinet znajduje się w północnym skrzydle rogalińskiego pałacu. Stało się to możliwe dzięki przekazaniu przez rodzinę Raczyńskich pełnego wyposażenia gabinetu Fundacji im. Raczyńskich przy Muzeum Narodowym w Poznaniu.

Gabinet Londyński Edwarda Bernarda hr. Raczyńskiego

Gabinet wypełniony jest pamiątkami: starymi meblami, fotografiami rodzinnymi, ocalałymi portretami antenatów, wido-kami rezydencji Raczyńskich, m.in. Pałacu w Rogalinie. Są tu przedmioty zwyczajne i niezwykłe równocześnie, jak choćby – ukryta za zabytkowym, pochodzącym z pałacu w Rogalinie

parawanem – waga, na której Edward Bernard Raczyński ważył się codziennie, londyńska księga adresowa z wpisanym odręcznie numerem telefonu Winstona Churchilla, czy zdjęcie z podpisania polsko-brytyjskiego traktatu o wzajemnej pomocy z autografami uczestników tego wydarzenia. Gabinet zaskakujący swoją prostotą i skromnością to miejsce niezwykle, tak jak niezwykle był Edward Bernard Raczyński – człowiek wielkiego formatu, pozbawiony snobizmów, próżności, jakiegokolwiek wyniosłości, który całym swoim życiem dawał świadectwo mądrej, pięknej służby Ojczyźnie i Narodowi.

Wraz z pamiątkami osobistymi należącymi do Edwarda Bernarda Raczyńskiego w przedsionku gabinetu eksponowane są pamiątki związane z jego bratem Rogerem Adamem Raczyńskim, w tym frak dyplomatyczny z czasów pełnienia przez niego funkcji Ambasadora Rzeczypospolitej Polski w Rumunii.

Powozownia i stajnia

Powozownia

Do rezydencji Raczyńskich w Rogalinie należą powozownia i znajdująca się po przeciwnej stronie dziedzińca pałacowego stajnia. Pierwotnie drewniane, a od 1801 roku murowane budynki wzniesione zostały w 1776 roku, czyli tuż po zakończeniu prac przy samym pałacu. Wynikało to nie tylko ze względów użytkowych, ale też prestiżowych. Albowiem niemal do końca XVIII wieku paradne zaprzęgi, tj. specjalnie dobierane konie, ozdobne powozy oraz obsługa w odpowiednich strojach stanowiły ważną część ceremoniału dworskiego i określały pozycję społeczną i zamożność właściciela. Stąd dbałość o architekturę tych gospodarczych budynków, włączonych w reprezentacyjną przestrzeń poprzedzającą pałac. Nie zapomniano przy tym o ich funkcjonalnym rozplanowaniu. Części środkowe nakryte dwuspadowymi dachami to jednoprzestrzenne wnętrza dla koni i odpowiednio powozów, a skrajne z czterospadowymi dachami – mieszkania dla obsługi i związana ze stajnią masztarnia do przechowywania uprzęży, siodła i wszelkiego sprzętu stajennego. Do stajni przylegała też nieduża, drewniana ujeżdżalnia, która spłonęła w połowie XIX w. i nie została odbudowana.

Jedynym pojazdem z przedwojennych zasobów, który można oglądać w udostępnianej od 1987 roku powozowni, jest karetka coupe. Pozostałe obiekty, pochodzące głównie z wytwórni wielkopolskich, są typowym zestawem pojazdów konnych używanych w ziemiańskiej rezydencji na przełomie XIX i XX wieku. Są wśród nich odkryte powozy gospodarczo-administracyjne (np. polówka, amerykan) oraz sportowo-spacerowe przeznaczone do zaprzęgu dżentelmeńskiego (np. lekki powóz jesionowy z demontowanym kozłem stangreckim, wolanty), czyli powożone przez właścicieli oraz pojazdy reprezentacyjne i wyjazdowe. Z oficjalnych pojazdów wyjazdowo-reprezentacyjnych używanych letnią porą na uwagę zasługują dwie victorie, zawdzięczające swą nazwę angielskiej królowej, dla której w 1867 roku wykonano pierwo-

wzór tego wyjątkowo rozpowszechnionego w Europie środka komunikacji, w Polsce powszechnie nazywanego powozem. Podczas gdy victoria zgodnie z regułą miała jedną budę, to eksponowane tutaj lando musiało posiadać dwie budy, które w razie potrzeby pozwalały przekształcić je w pojazd zamknięty. Czyniło to z niego bardzo atrakcyjny i wygodny, reprezentacyjny powóz, znany już w XVI wieku. Podstawowym pojazdem reprezentacyjnym była jednak przede wszystkim zamknięta karetka w wielu odmianach. Spośród nich prezentowana jest zarówno elegancka, czteroosobowa karetka pięciookienna, jak i dwuosobowa karetka coupe z Rogalina. Obok stoją tu jeszcze trzy dalsze egzemplarze tego popularnego szczególnie w XIX i XX wieku typu, w tym karetka ślubna oraz monachijska. W ekspozycji powozowni znajdują się też sanie wyjazdowe, saneczki dziecięce z 1778 roku (przeznaczone do zabawy z psim zaprzęgiem), dwie lekytki (z XVIII wieku, które w tym czasie używane były już głównie w zatłoczonych miastach, gdzie transport kołowy był utrudniony). Kolekcję rogałińską dopełnia plauka, karetka fiakerska oraz dorożka (konne powozy wykorzystywane głównie w miastach w celach zarobkowych i turystycznych, aczkolwiek plauka była też często używana w majątkach ziemskich i dobrach włościańskich, szczególnie na Śląsku).

Ściany powozowni są obecnie miejscem ekspozycji uprzęży – poznamy tutaj dwa najbardziej w Wielkopolsce popularne ich typy, tj. uprzęże szorowe przypisane do pojazdów gospodarczych, administracyjnych i spacerowych (polówek, wolantów) oraz bardziej eleganckie, chomątowe angielskie przysługujące powozom wyjazdowym (karetom, landom), ale też amerykański. Całość ekspozycji dopełniają akcesoria podróżne, takie jak kufry, skrzynie czy też używana w saniach do ogrzewania nóg tzw. stopa, pochodząca z majątku Wianuza na Wileńszczyźnie.

Ogród, park i dęby

Integralną częścią rezydencji w Rogalinie jest ogród w stylu francuskim – przylegający bezpośrednio do pałacu od strony zachodniej ogród rokokowy, stanowiący kompozycyjne dopełnienie barokowego w swej genezie założenia *entre cour et jardin* (między dziedzińcem a ogrodem). Parter ze strzyżonymi stożkowo tujami ujęty jest szpalerami kształtowanych początkowo w kule lip. Na zachodnim skraju ogród zamyka kopiec zwany *Parnasem*, z którego rozciągał się niegdyś (zasłonięty obecnie przez wysokie drzewa) widok na nadwarciańskie łąki. To w tej części parku znajdują się pomnikowe okazy dębów szypułkowych (*Quercus robur*). Najslawniejszymi wśród nich są Lech, Czech i niewiele od nich starszy, liczący sobie około 700 lat Rus (imiona trzech legendarnych słowiańskich braci rogałińskie dęby noszą od okresu powojennego). Akcentami uzupełniającymi kompozycję ogrodu są kamienne wazony i rokokowe posągi mitologicznych bóstw. Romantyczną scenę parku dopełnia antykizująca bryła kościoła – mauzoleum, położone na wyniosłej skarpie na wschodnim skraju rezydencji.

Dęby rogałińskie

Mauzoleum Raczyńskich

Kościół pw. Św. Marcelina został wybudowany w latach 1817–1820 na polecenie hr. Edwarda Raczyńskiego. Na frontonie świątyni jest umieszczony napis: DIVO MARCELINO. Edward Raczyński w ten sposób uczcił ciotecznego kuzyna Marcelego Lubomirskiego, żołnierza napoleońskiego, poległego w 1807 roku podczas oblężenia Sandomierza.

Architektonicznym pierwowzorem dla tej budowli była świątynia rzymska zwana *maison carree* z I w. p.n.e. w Nimes, we Francji. Fronton świątyni zdobią kolumny, a elewacje boczne półkolumny w porządku korynckim, w tzw. układzie „pseudoperipteros” (*peripteros* – z łac. otoczony jednym rzędem kolumn). Świątynia podzielona jest na dwie kondygnacje. Górna o dekoracji klasycystycznej pełniła funkcję kaplicy pałacowej, dolna funkcjonuje jako mauzoleum. W górnej części świątyni ołtarz główny został wykonany i ufundowany w 1832 roku. Mozaikowe antepedium to dzieło Franciszka Lanciego. Jest wykonane z takiego samego materiału jak antepedium znajdujące się w Złotej Kaplicy w katedrze poznańskiej. Fryz, który otacza wnętrze świątyni, przedstawia orły zwrócone parami ku sobie z rozpiętą girlandą. Motyw ten ma na celu podkreślić bohaterskiego ducha Marcelego Lubomirskiego. Po lewej stronie drzwi głównych, na ścianie znajduje się płaskorzeźba z białego marmuru z 1880 roku przedstawiająca Marię z Krasieńskich Raczyńską, pierwszą żonę Edwarda Aleksandra z dwójkiem dzieci.

W dolnej części świątyni, w mauzoleum znajdują się trzy sarkofagi, w których pochowani są: prezydent hr. Edward Raczyński, Konstancja i Roger Raczyńscy. Ponadto na ścianach mauzoleum znajdują się tablice nagrobne, m.in. tablica, za którą spoczywa serce hr. Edwarda Raczyńskiego, fundatora tej świątyni.

Program edukacyjny od 2015 roku

Muzeum Pałac w Rogalinie proponuje program edukacyjny adresowany dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, widzących oraz z dysfunkcją wzroku:

► Zajęcia w Muzeum Dziecięcym – miejscu, które daje możliwość bezpośredniego obcowania z historią i sztuką. W dwóch odrestaurowanych wnętrzach przyziemia korpusu głównego, podczas wspólnej zabawy z rodzicami lub w towarzystwie pracownika edukacyjnego, w otoczeniu historycznych mebli, replik dawnych zabawek, historycznych strojów i przedmiotów, najmłodszy goście muzeum mogą poznawać historię pałacu, sylwetki jego mieszkańców, w tym również mieszkających tu kiedyś dzieci, ich obowiązki i zabawy. Program edukacyjny jest przygotowany także z myślą o dzieciach niedowidzących i niewidomych. Goście muzeum z dysfunkcją wzroku (ale również osoby widzące) mogą poznać elementy rezydencji dzięki przeznaczonym do dotykania planom parteru i piętra pałacu z oznakowaniem pomieszczeń, a także dzięki oznaczonym obiektom muzealnym z elementami trwałego wystroju pałacu, których formę i strukturę tworzywa, z jakiego zostały wykonane, można poznawać przez dotyk. W galerii malarstwa natomiast dostępne są obrazy reliefowe dla niewidomych i słabowidzących z kolekcji Edwarda Aleksandra Raczyńskiego.

► Zajęcia dotyczące dziejów rezydencji i jej właścicieli, ma-

larstwa polskiego i europejskiego końca XIX i początku XX wieku w oparciu o zbiory galerii obrazów, a także ogrodu i parku pałacowego oraz zabytkowych dębów.

Oferta zajęć edukacyjnych:

- lekcje muzealne:
  - *Od zbrojowni do Złotej Kaplicy* – rzecz o Edwardzie Raczyńskim i jego zasługach dla Wielkopolski.
  - *Edward Bernard prezydentem* – rzecz o prezydencie Rzeczypospolitej na uchodźstwie w latach 1979–1986.
  - *Jak na nowo dom Raczyńskich urządzało*, czyli jak wyglądał proces odtwarzania historycznych wnętrz rogałińskiego pałacu – wizyta w korpusie po II etapie rewaloryzacji.
  - *Dęby rogałińskie – ikony wielkopolskiego krajobrazu* – naturalistyczny charakter zabytkowego parku krajobrazowego i jego znaczenie dla zachowania zabytkowych drzew.
  - *Rodzime drzewa i krzewy – jak je rozpoznać i rozróżnić? Jaka jest ich symbolika i znaczenie w kontekście dawnych wierzeń Słowian?*
  - *Dlaczego ratujemy stare drzewa?* – o znaczeniu starych drzew w krajobrazie przyrodniczym i kulturowym, metodach ich pielęgnacji uwzględniających obecność chronionych prawem owadów.
- zajęcia warsztatowe:
  - *Po(d)pisz się po hrabiowsku* – warsztaty kaligrafii, podczas których dzieci poznają różne style pisma oraz historię alfabetów i książek.
  - *Haftuj jak hrabina* – warsztaty haftu, zajęcia z podstawowych ściągów używanych w hafcie.
  - *Co by było, gdyby...?* – warsztaty plastyczne inspirowane kolekcją malarstwa polskiego i europejskiego prezentowanego w galerii rogałińskiej.
  - *Ożywianie obrazów* – warsztaty parateatralne, na których uczestnicy na podstawie wybranych obrazów z galerii aranżują scenkę teatralną „ożywiając” dany obraz.

BIBLIOGRAFIA

- *Kanon krajoznawczy województwa wielkopolskiego*, praca zbiorowa pod redakcją Włodzimierza Łęckiego, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2010.
- <http://rogalin.mnp.art.pl>.
- <http://www.parafiarogalin.pl>.
- <http://trail.pl>.
- <http://bip.mosina.pl>.

Mauzoleum Raczyńskich

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie
Młodzieżowy Dom Kultury w Koninie

zapraszają młodych poetów regionu konińskiego
ze szkół podstawowych do udziału w konkursie:

XXV

**Międzypowiatowy
Koniński Konkurs
Poezji Dziecięcej**

Warunki uczestnictwa:

- uczniowie szkół podstawowych regionu konińskiego
- nie więcej niż 3 autorskie wiersze (maszynopis w 3 egzemplarzach)
- każdy tekst podpisany: imię i nazwisko autora, adres, numer telefonu, szkoła, klasa
- przysłanie zgody na przetwarzanie danych osobowych
- termin nadsyłania tekstów: do 31 stycznia 2016 r.
- planowany termin rozstrzygnięcia: 22 marca 2016 r.

Nasz adres:

Młodzieżowy Dom Kultury w Koninie
62-510 Konin, ul. Przemysłowa 3 D
tel. 63 243-86-24
e-mail: sekretariat@mdkkonin.pl

Odpowiedzialni za Konkurs:

mgr Jarosław Sparażyński (MDK)
dr Zbigniew Budny (CDN)

Zastrzegamy sobie prawo rozstrzygania spraw nieujętych w regulaminie
Nadesłanych prac nie zwracamy

Wyróżnione wiersze zostaną wydrukowane w okolicznościowym tomiku

Pełny tekst regulaminu i formularz „zgody na przetwarzanie
danych osobowych” na <http://www.mdkkonin.pl/>

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie Młodzieżowy Dom Kultury w Koninie

zapraszają młodych poetów ze szkół średnich i gimnazjów
z powiatów: konińskiego, kolskiego, słupeckiego i tureckiego
do udziału w konkursie:

XXIV

Międzypowiatowy Koniński Konkurs Poetycki im. Bogusława Janiszewskiego „Poezja młoda – poezja nowa”

Warunki uczestnictwa:

- uczniowie szkół średnich i gimnazjów z powiatów: konińskiego, kolskiego, słupeckiego i tureckiego
- 3 autorskie wiersze (maszynopis w 3 egzemplarzach)
- każdy tekst podpisany godłem (pseudonimem)
- w oddzielnej kopercie oznaczonej tym samym godłem: imię i nazwisko autora, adres, numer telefonu, szkoła, klasa, e-mail
- przysłanie zgody na przetwarzanie danych osobowych
- termin nadsyłania tekstów: do 31 stycznia 2016 r.
- planowany termin rozstrzygnięcia: 22 marca 2016 r.

Wiersze prosimy przysyłać pod adresem:

Młodzieżowy Dom Kultury w Koninie
62-510 Konin, ul. Przemysłowa 3 D
tel. 63 243-86-24
e-mail: sekretariat@mdkkonin.pl

Odpowiedzialni za Konkurs:

mgr Jarosław Sparażyński (MDK)
dr Zbigniew Budny (CDN)

Zastrzegamy sobie prawo rozstrzygnięcia spraw nieujętych w regulaminie
Nadesłanych prac nie zwracamy
Wyróżnione wiersze zostaną wydrukowane w okolicznościowym tomiku

Szczegółowy regulamin na stronie: www.mdkkonin.pl